

ELŐFIZETÉS
 HELYBEN:
 Egy évre 24 korona.
 Egy hónapra 2 korona.
 VIDÉKEN:
 Egy évre 28 korona.
 Egy hónapra 2 k. 40 f.
 HIRDETÉSEK:
 Hét napos péld. sor egyszer 20 fill.
 minden következőnél 10 fillér.
 Nyitási péld. sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
 vasutak palotájában.
 TELEFON-SZÁM: 367.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
 Társaság.
 József főherceg-ut 22. sz.
 TELEFON-SZÁM: 161.

Arad, 1909.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
 STAUBER JÓZSEF.

Kedd, május 11.

Mai számunk főbb közleményei:

- Az aradi pénzügyigazgató a tisztviselők szervezkedéséről.
- Kiállítás József főherceg kastélyában.
- A Fehér Kereszt-Egyesület közgyűlése.
- A kihallgatások vége.
- Az elfagyott szőlőtérmet.
- Májusi románc.
- Potocki grófné Aradmegyében.
- Országos csapás.
- A király az agganckiallításon.

A kihallgatások után.

Arad, május 10

Tóth János, a közoktatásügyi államtitkár és a függetlenségi párt elnöke betette maga után az ajtót a budai várban, s ezzel véget ért azoknak a kihallgatásoknak sorozata, amelyek a politikai válsággal függöttek össze. Tizenhét politikust hallgatott meg a király; közöttük képviselve volt a közjogi alap és a bankkérdés szerint való állásfoglalásnak minden árnyalata, a szélső hatvanhetes és a szélső negyvennyolcas, a közös bank, a kartellbank, az önálló bank hívei, a múlt, a jelen és minden bizonynyal a jövő. A kihallgatások lefolyása is — Justh Gyuláét kivéve — titok maradt; a részletekre éhes tudósítók kénytelenek voltak beérni oly részletekkel, hogy Dessewffy Aurél ő felsége egészsége után tudakozódott, aki viszont Návay Lajos szerencsés megoperáltatásán fejezte ki

örömét. Mások még az ilyen ártatlan és a válság ügyével vajmi kevésbé összefüggő részletekkel is fukarkodtak.

Tizenhét politikus, s hozzá az elmentétek klasszikus gyűjteménye. Az uralkodói gondoknak bizonyára a legnehezebbje lenne, ha ezeket össze kellene egyeztetni, s a kibontakozásanyagát ebből olvasztani ki. Azonban, a jelek szerint, a kihallgatásoknak nem lesz ez az eredménye. A politikai világ, noha bizonyos izgatottsággal várta a kihallgatottak nyilatkozatait és elszólásait, körülbelül biztosra vette, hogy az audienciák nyomában nem fog a kibontakozás járni; a kihallgatások inkább az uralkodói udvariasság tényét, alkotmányos formáságot jelentenek, amelyet a felség betart, de a melytől körülbelül függetlenül valósítja meg, tartja fenn az audienciák előtt kialakult álláspontját, elhatározásait.

Annyi kétségtelennek látszik, hogy a válság nem lesz rövid életű és hogy a kormány jó darabig lesz kénytelen ideiglenes megbízatását viselni. Természetesen, nagyon sokáig elhuzódni ennek nem szabad. Ez a bizonytalan állapot megbénítja a törvényhozás lendítő kerekét, s még a parlamenttől nem függő ügyekben is fölöttébb nehéz, kötött helyzete van a felelősség nélküli működő, ideiglenes kormánynak.

A kibontakozás felé vezető utakat tehát keresni kell és keresni fogják

ezután is. Abban az optimizmus legifjabbjai is bajosan reménykedhetnek, hogy az audienciák a királyt közelebb hozták volna az önálló bankhoz; erre nézve az uralkodónak az az ismeretes elve, hogy a két kormány, illetve a két parlament állapodjék meg egymással. S miután az osztrák kormány még a kartellbank ellen is a legmerevebb álláspont-hoz cövekelt magát, a király a bankkérdés dolgában tovább is erre fog utalni.

Az önálló bank hívei között is kevés embere van annak, hogy a fennforgó nehézségek dacára, újabb és újabb kormányválságok és exlex árán is meg kell szilárdan maradni az eredeti követeléseken. Bármennyire indokolt és a közvéleményből fakadó ez a fölfogás, a kifárasztás politikájában a nemzet fáradna ki hamarabb. Újabb általános ellenállásra nem fegyverkezhetnénk s annak nagyon jól ismert kárait talán akkor se kockáztathatnók meg, ha azok végén az önálló bank biztos megszületése kecsegtetne.

A bécsi körök a kibontakozásnak azt a módját ajánlják, hogy a koalíció helyett egységes párt alakuljon, új programmal s ez az új párt az új program alapján venné át a kormányzást. Magától értetődik, hogy ez az új program a bankkérdésnek teljeseen, vagy legalább 1917-ig való elodázását foglalná magában. Hanem az

A császár szeretői.

— A francia ferradalem. —

Írta: Pekár Gyula.

(Részlet a szerzőnek az Urania színházban április 11-én bemutatásra kerülő s indrabábjának első felvonásából.)

A Bourbon-uralom nyomán kelt erkölcsi züllöttség mesteri leírását adja Pekár Gyula az első felvonás elején, majd az udvari életet mutatja be, melyből itt adunk egy érdekes részletet:

Óriási szervezet ez az udvar. Magánál a királynénál 496 állás van rendszeresítve s minden udvarnok és udvari dáma valamely ilyen tisztség révén lopja nemcsak az időt, hanem az államot is. Lopja, mondom, mert itt van p. o. a szép Lamballe hercegné, ő mint főfelügyelőnk csak hatezer frank fizetéssel bír, de beigazoltan csinál magának 150 ezernyi jövedelmét. Így megy ez végig; a királyné főkomornái csak a naponként meggyújtott gyertyákból 50 ezer franknyi mellékjövedelmet biztosítanak maguknak fejenként. Hajmeresztő a rablás mindenfelé, hisz a király csak limonádé címén 200 ezer frankot fizet el évente! . . . Hát a kegydíjak? E bókólok semmittevők mind kegydíjakat huznak: — a kedves Noilles herceg egymaga két milliót. Az udvarnok, vagy nők előtt térdeljen, vagy a királyi előszobában álljon s akkor elér mindent. Richelieu mendotta: „Nyolcvan éves vagyok s ebből legalább

45 évet töltöttem a versaillesi előszobában állva. Egy tanácsom van csupán: pályázni minden megüresedett állásra és leülni, — ha lehet! Mind e költség azonban semmi; nézzük, ki az udvartartás legdrágább tétele? A király szeretője ez, a szép Pompadour marquise. Fényes állás, nem hiába pályáznak rá a legelőkelőbb családok leányai, asszonyai. Pompadournak 4 ezer ló áll az istállójában s csak illatszerre fél milliót költ évente, ötven kiló az egész teremtés, de legalább 10-szer ennyi súly aranyába került XV. Lajosnak, összesen 750 millió frankjába. Nagy is a becsülete; a kis trónörökös kezét csókol neki s ő intézi az állam összes ügyeit. Ő nevezeti ki a marsallokat, bibornokokat, mind e körülötte hódoló fényes urakat. A porosz király, II. Frigyes, egy szemtelen verset ír rá, csak négy sor az egész, de Pompadour bosszút áll s megcsinálja a hétéves háborút. Ő maga jelöli ki D'Estrées marsallnak a térképen a stratégiai pontokat! . . . Csoda-e, ha a hadjárat elvész. Am mit szóljunk utódáról, az alias Dübarrýról? — közönséges utcai leány, ki kávéfőző inasként szolgáltatta XV. Lajost. Egy erényét emelhetjük ki csupán: olcsóbb volt. Ő csak 18 millióba került. Ilyen a versaillesi élet. A közbenső pompán át végre jussunk el a ragyogás központjához, a felségekhez. Szegény XVI. Lajos! Ő lesz hivattva ősei büneiért lakolni! Jóakaratu, lomba ember, ki vadászni, lakatoskodni szeret s csak enni és imádkozni tud. Hitvese? Bájjos teremtes Marie Antoinette, kedves és mulató, nem-

sokat tud, egyelőre még a helyesírást sem. Őt majd csak a szenvedés fogja nagygyá tenni . . . Most még ragyog az élet körülötte. Nézzenek erre az emberre: akkori érték szerint 477 millió évi jövedelme van Franciaország királyának.

De, hogy mi volt egy Bourbon király, azt voltaképp csak legszentebb hálószobájában láthatjuk. Itt a felséges ágy, mely előtt, még ha üres volt is, bókólok kellett az elhaladó udvarhölgyeknek; itt az a terem, hol a király felkelés, a híres „Lever du Roy” parádéja mindennap lejátszódott. Színjáték volt ez és pedig őt felvonásban. Szigorú ceremónia szerint őt csoportban itt vonultak fel a százasra menő udvari méltóságok, hölgyek és urak. A király előttük lép ki az ágyból s akár felnőt, akár gyerek, előttük öltözködik. Aranymedencében hoznak neki nagy ünnepélyességgel kis borszeaszt: ennyi a rokokó világ mosakodása.

XVI. Lajos saját naplója szerint 8 év alatt mindössze 42-szer fürdött. No de menjünk tovább. Jön az ingváltás és pedig a trónörökös vagy a vérbeli hercegek szertartásos segédlete mellett. Azután külön országnagyok huzzák fel a felségnek a barisnyát, cipőt, nadrágot, kabátot. Aranytálca hozza nyakkendőit. S mindez a haptáiban álló hölgyek és urak előtt teljes nyilvánossággal történik; nincs toilette titok, mindent előttük csinál a király! Ez a felkelés, hát még az étkezés? Hisz ahoz csupán, hogy a felségek egy pohár vizet ihassanak, négy főméltóság segédkezése szükséges. Jól mond É

ily pártnak megalakítása ma kétségtelenül a legnagyobb nehézséggel jár s az is kétségtelen, hogy egy ilyen új többség, ha összeverődnek, már működése kezdetén szervezett, erős ellenzékét találja magával szemközt. A kibontakozásnak lehetősége azonban ezidőszerint kétségtelenül azon áll, hogy lehet-e egy ilyen új, egységes pártot formálni, vagy sem.

Az aradi pénzügyigazgató a tisztviselők szervezkedéséről.

Az állami tisztviselők közgyűlése.

— Az Aradi Közlöny Indóitójától. —

Arad, május 10.

A közgyűlés vasárnap délelőtt nagyszámú állami tisztviselő jelenlétében folyt le a törvényes palota esküdszéki termében. Az elnöki tisztet Kosinszky Viktor, az előadói teendőköt ifj. Schweigert Péter látta el.

Schweigert Péter titkár szakszerű jelentésében a kör múlt évi tevékenységéről és vagyoni állapotáról számolt be hosszabb beszéddel, egyszerűsre vázolta a jövő munkálkodás programját, mit a közgyűlés megnyugvással s örömmel vett tudomásul.

Az országos tisztviselő egyesület április 18-iki közgyűléséről s ezzel kapcsolatban az Országos-Egyesület tevékenységéről mindenre kiterjedő részletességgel Kosinszky Viktor tett jelentést, vázolván egyben a még megoldatlan tisztviselőkérdések mostani állását s az ezek érdekében folytatandó további küzdelem irányát.

A létesítendő tisztviselői közalap ügyében elhatározta a közgyűlés, hogy életbeléptetése érdekében a kormányhoz fordul.

A tavalyi év folyamán a státuszrendezés és lakbérrendezéssel elért jelentékeny sikerért a közgyűlés az Állami Tisztviselők Országos Egyesületének s elnökeinek, Batthyányi Tivadar grófnak és Benedek Sándornak hálás köszönetet szavazott.

Csikvári Jákót, az Állami Tisztviselők Lapja szerkesztőjét lapja 30 éves jubileuma alkalmából szintén üdvözölte a közgyűlés.

A tisztviselő telep ügyét ifj. Schweigert Péter ismertette részletesen s javaslatára a közgyűlés utasította az elnökséget, hogy a közeljövőben csupán e célból egy általános tisztviselői értekezletet hívjon össze, melyen a ter-

vek szakszerű ismertetésével és az összes köz-tisztviselők bevonásával, amennyiben kellő számú jelentkező lesz, az építkezés sürgős megkezdése felől határozzanak s a vállalkozóval végleges egyezséget kössenek.

Egyben felhívja a közgyűlés az építési szándékozókat, hogy ifj. Schweigert Péter, a kör titkárnál jelentkezzenek, mert feltétlenül szükséges az építési szándékozók számát tudni.

Kimondta még a közgyűlés, hogy a nyugdíjasok nyugdíjának a katonai alkalmazottakéhoz mérten való felemelése, az egyes magasabb állások azonnal való betöltése érdekében sürgős felterjesztést intéz az Országos Egyesülethez.

Az elnökséget utasították a lakberek körül való gyors eljárásra.

A közgyűlés tárgysorozatának utolsó s legkiemelkedőbb pontja volt az elnökválasztás.

Ifj. Schweigert Péter titkár a hála és szeretettől áthatott szavakkal jelentette be, hogy a kör 6 éven át volt ügybuzgó és fáradhatlan elnökének, Kosinszky Viktornak, Budapestre költözése folytán az elnöki szék megüresedett. Indítványozta, hogy a közbecsülésben állott elnök érdemei jegyzőkönyvileg megörökíttessenek, a kör örökös tiszteletbeli elnökévé választassák.

A közgyűlés az indítványt lelkesedéssel elfogadta. A kör tagjainevében Bajthay Mihály dr. szólott Kosinszkyhoz. Lelkes s hálás szavakkal méltatta úgy az aradi kör, mint a tisztviselők összesége érdekében kifejtett működésével szerzett hervadhatlan érdemeit.

Kosinszky mélyen meghatva köszönte meg az őt ért kitüntetést s hosszabb beszédben mondott bucsút, biztosítva a kört további munkakészségről. Osszetartásra és egymás szeretetére buzdította a tisztviselőket.

Általános figyelem mellett szólott ezután a kör titkára, jelezvén, hogy a kör elnöki tisztviselőre méltó utódot, a tisztviselők ügyei iránt mély szeretettel való, fáradhatlan, agilis és bölcs mérsékletű egyént keresett a választmány s azt Róka József személyében véli megtalálni, ki eddigi aradi működése révén szinte predestinálva van ez állásra.

A közgyűlés egyhangulag Róka József kir. tanácsos, pénzügyigazgatót választotta a kör elnökévé.

Az új elnököt néhány szíves szóval Kosinszky Viktor üdvözölte, mire Róka tartalmas beszéddel tartotta meg székfoglalóját.

A beszédből a következőket közöljük:

— Igen tisztelt közgyűlés! Mindenek előtt hálás köszönetet mondok azért a kitüntető biza-

lomért, melyből kifolyólag engem ennek a mondhatom, logintelligensabb egyesületnek élére állítottak. Részemről ígérem is, hogy tehetségemhez képest mindent elkövetni iparkodom, hogy az egyesület messze kiható, nagy céljainak megvalósítása tekintetéből a tagok érdeklődését folyton ébren tartsam. Ezután összetartásra buzdította a tagokat.

— Mert a régi jó idők elmúltak, elkezdődött az élet harcra a kenyérért; a megélhetésért. Am mi nekünk nemcsak kenyér, nekünk társadalmi állás is kell. Nem céltartósság nélkül hangoztattam előbb, hogy az egyesület a legintelligensabb, mert nem gondolom, hogy van még egyesület, melynek tagjai kivétel nélkül iskolázott, magasabb kvalifikációjú egyének lennének.

És mégis mit kell tapasztalunk? Mig a kereskedők, az iparosok, de különösen a legcélszerűbb intelligenciájú kézimunkások belátják a tömörülés és összetartás egyszemélyes hatalmas erejét és szájuktól elhuzott falatok helyett kereseményük egy részét az őket lelkesítő ideális, inkább reális célért feláldozzák: addig mi, az intelligencia, a kvalifikáció képviselői, az urak, mi a legnagyobb közönyt tanúsítjuk minden oly törekvésekkel szemben, amelyek a mi erkölcsi és anyagi jólétünk jelszavával indulnak az élet küzdelmes harcterére: Mert ne áltassa magát senki: az élet bizony harc és küzdelem. Különösen a szociális küzdelem ma holnap élet-halál harcra válik.

A népesség szaporodásával, az igények fokozódásával, a munkabér drágasága oly sürültesen emeli a megélhetés árát, hogy a társadalmi osztályok nemsokára egymás megsemmisítésére törek. Ebben a küzdelemben reánk kettős feladat vár: nekünk biztosítanunk kell a megélhetést és a társadalmi tisztességet — az állás — legnagyobb színvonalát. Nekünk uraknak kell maradnunk.

Én abban a biztos felletevésben és alapos reményben foglalom el ezt a díszes helyet, hogy Arad város összes állami tisztviselői biztosítanak arról, miszerint szívvel-lélekkel egy megbonthatlan falankszszá tömörülnek, hogy így lehetővé váljék: ez a kör nemsokára arra való, hogy a központnak a tagsági díjakat beszedgáltassa, hanem hogyha valami kérdésben állást foglal és szavát felel, annak súlya is legyen. Figyelmeztetek mindenkit, hogy a „sült galambok” már nem ropkednek és egész komolyan kijelentem, hogy állami tisztviselő magas iskolázottságához sehogysem illik, hogy akkor, amikor a munkáselem egytől-egyig szervezésbe tömörül, mi kartársaink egy részétől várjuk, hogy azok kapargassák ki azt a bizonyos gesztenyét. Ha szeretjük adni a szabad, a modern gondolkodót, akkor legyünk emberek.

Én bízom abban, hogy Aradon nem lesz állami tisztviselő, aki nem tagja a körnek, mert ál-

porosz nagy frigyos: „Ha én volnék francia király, először is arról gondoskodnám, hogy helyettem más uralkodjék!” A vadászat az, amiben a király e sok mesterkéltég után vigaszt keres.

Epp Soubise heregnél vannak, ez az egy nap a heregnek kerek 200 ezer frankjába került, de a király egymaga 460 szarvast ejt el. Nagy nimródok a Bourbonok. A vérbeli Charolais grófról fel van jegyezve, hogy más vad híján egyszer egy cserepess munkást lőtt le a háztetőről. Ostoba paraszt, ugyan ki törődnek a halálával. Fő az örökös mulatozás, melynél mentül több bukfenet vessen az erény! Sohse volt ekkora divatja a házasságtörésnek; a versaillesi orgia vége felé már csömörletes cinizmus vesz erőt a kiszáradt szívű kéjenceken. Szerellem? „Két epidermis érintkezése már ez csupán”, mondja Chamfort.

Conti hereg pedig kénytelen így szólni feleségéhez: „Asszonyom, bárkivel lehet viszonya, csak egyre kérem: vérbeli heregekkel és inasokkal ne kezdjen ki!” Ime, ez a rokokó világ, melynek szellemes ledérségét annyi adoma hirdeti. De elég a pompából, lássuk most a versaillesi fény árnyait. XVI. Lajos egy napon vadászat közben leszáll a kocsiról, a távolban valami földön temetést lát s megkérdi: „miben hal meg az a paraszt?” „Éhen halt felség” — hangzik a válasz. A király tovább rohog, de az udvarnál szó esik s a telt hasú mulatók kezdenek Trianon falán tülra is tekinteni.

Rettentő, amit látnak, a halál jár körül Franciaországban az éhség farkasaival: A föld egy negyede már parlagon hever, mert nincs,

aki szántson. Félmeztelen, rühös és piszkos alakok bujnak elő a vermekből, emberek voltak ezek? „Ugy eszik a füvet, mint a juhok s úgy halnak, mint a legyek!” — jelenti a chartresi püspök. Türelmesen éheznek e nép már ép száz év óta, de most 1780. után az elemi esapások is döntően sújtanak le a birodalomra: nincs többé darab kenyér Franciaországban! Jajdulva lázadnak, Versailles faláig tülekednek és nem segítenek itt már többé az akasztófák sem. A paraszt konokul ismétli: „Nem lehet megélni!” Száz frank keresetem után 53 jár az adószedőnek, 14 a tizedre, 14 a földesurnak, 19 frank pedig fogyasztási adóra: ez összesen ép száz frank, egy fillérem se marad az egész esztendőre!

Körükörül mintha a szennyes föld gémsza tápáskodnék a népnymor romjai közül: hátul a gall kakas hallatja már a szavát. Az udvar Páris felé néz: hazajött Voltaire és felvette a frigiai sípkát! Megjött az öldöklő guny mestere, az isten és királytagadás vén apostola, ki nem hisz, csak az észben s a gondolat szabadságában. Megjött, hogy a világgóság századát felszentelje! Erkezése diadalmenet s nyomában hangossá válik az eddigi fojtott szó: „Vége legyen a babona uralmának!” Itt az új kor, melyben csupa szabad ember lesz, ki csak az ész ősmeret el urának!

Lázba jó Páris, mindenki „filozóf” már, még a marquis is. Uton-uffélen a népfenséget emlegetik s a nagy szalondámák vizik a szót. Már inkább csak a templomok elé járnak, ott is a gabona áráról beszélgetnek. De leghangosabb lesz azért a Rousseau szava. Az ő „Tár-

sadalmi szerződés” idézi mindenki: „Vissza az őstermészethez, mely szerint mindenkinek joga van arra, a mire szüksége van!” „Mindenkinek szabad, testvér és egyenlő.” Új szavak ezek a petyhüdt társadalomban. Izzanak az eszmék; feltámad Montesquieu s az Encyclopedia szalonjaiban D'Alembert terjeszti az új tant s Diderot végre világgá kiáltja a jelszót: „Az utolsó pap beleiből kötelet az utolsó királynak!” Ezt már megérti a nép. Szaporodnak az alkalmi szónokok: Le a nemességgel, mely „közbenjárónak” vallja magát a király s a nép között, — igen, közbenjáró, úgy mint a vizsla a vadász és a nyúl között. Egy elesapott állatorvos, valami Marat nevű a legszájasabb mind között.

Nő a nyugtalanság az ifjuság körében is: a brienni katonai akadémián egy Bonaparte nevű növendék tűnik fel komoly eszméi által. Hallják mindezt a parókás versaillesi miniszterek. Turgó és Necker kísérletet után Calonne kétségbeesik; újabb száz milliós kölcsönt vetnek fel, de ebből csak egy negyed rész juthat közcélakra, a többi már is az udvar kezelté. Tönkszélén az ország, lázadás kungja csap fel mindenfelől.

Tenni kell valamit, egybehívják a Notablgyűlést s a francia király 173 éves parlamenti szünet után végre ismét nemzettanácsba vonul. Am mit se segít ez; XVI. Lajos visszazsoltja a bölcs Neckert s véle egybehívja az országrendeket Versaillesbe. 1789. május 6., nagy és ünnepélyes nap ez, a dráma első felvonása.

lásával járó egyéni büszkesége senkinek se fogja engedni, hogy mások által kivívott előnyöket élvezzen. Ebben a reményben még egyszer köszönöm a kitüntető bizalmat.

A Fehér Kereszt-Egyesület közgyűlése.

A kórház ügye. — A gyermeknapok. A patronage.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, május 10

Ma délután három órakor tartotta rendkívüli közgyűlését az aradi Fehér-Kereszt gyermekvédelmi egyesület *Károlyi Gyula* gróf főispán és *Károlyi Gyuláné* grófnő elnöklete alatt a városnáza nagytermében. A közgyűlés összehívását elsősorban a gyermekkorház ügye tette szükségessé, de más nevezetes tárgyai is voltak a gyűlésnek.

A gyermekkorház kérdését a főispán ismertette a közgyűlés előtt. Hivatkozva a törvényhatósági bizottság által kiküldött szakértőbizottság ama határozatára, amely szerint a gyermekkorház kezelését legcélszerűbben a város végezheti, a következő előterjesztés elfogadását kérte:

Andrényi Károly nemeslelkű adománya egy gyermekkorházzal ajándékozta meg Arad városát. A nagylelkű adományozó a kórház építésével egyesületünket bízta meg. Rövid idő múlva abban a helyzetben leszünk, hogy elvált kötelezettségünkről beszámolhatunk és a gyermekkorházat felszerelve és berendezve Aradvárosának átadhatjuk. Az adomány megtételekor és annak Arad város által történt elfogadásakor, döntés nem történt az iránt, hogy a gyermekkorházat Arad város kezelje-e, vagy annak kezelésére egyesületünket kérje fel. Ennek folytán kötelezettségünknek tartottuk készségünknek kifejezést adni, hogy a kórház kezelését hajlandók volnánk bizonyos feltételek mellett elvállalni s ezt múlt hónapban Arad város törvényhatóságához intézett beadványunkban ki is jelentettük. Miután azonban Arad város törvényhatósági bizottságának e téren egyedül mérvadó és szakértő közege: az egészségügyi bizottság a kórház kezelése egyedüli megfelelő és célszerű módjának azt tartja, hogy ezt a város maga teljesítse, beadványunkat, mint tárgyalanná váltat ezennel visszavonjuk.

Kelt Aradon, az aradi Fehér-Kereszt gyermekvédelmi egyesületnek 1909. évi május 10-én tartott közgyűléséből. *Károlyi s. k.* elnök, *Keller Lajos s. k.* titkár.

A közgyűlés egyhangulag hozzájárult az elnök indítványához.

Leitner Ernő dr. igazgató-főorvos a május 22. és 23-án tartandó gyermeknapok intézéséről tett előterjesztést. Indítványára a közgyűlés a gróf *Károlyi Gyuláné* és dr. *Mülek Lajosné* vezetése alatt álló vigalmi bizottság mellett *Varjassy Arpádné*, *Lócs Rezsőné* és *Róka Józsefné* urnókból álló bizottságot bízta meg a gyermeknapok rendezésével.

Az elhagyott gyermekek feletti gyámkodásról, a patronage-ról tanácskozott ezután a közgyűlés. E célból dr. *Fábry Sándorné* elnöklete alatt női bizottságot alakítottak, míg a már büntetett gyermekek feletti védelmet *Leitner Ernő* dr. vezetése alatt egy férfi-bizottságra bízták. Mindkét bizottság a fiatalok bűnösök jogvédő bizottságával együtt fog működni, hogy nemes céljának megfelelhessen.

A közgyűlés berekesztése után mindjárt ülést tartott a női patronage-bizottság is. *Leitner* dr. kifejtve a patronage rendeltetését, azt javasolta, hogy a bizottság mondja ki, hogy az egyesület női választmányának minden tagja köteles a neki kiosztandó két gyermek felett a patronatust elvállalni és gyakorolni.

A bizottság ezt elfogadta azzal, hogy a patronatusok nem utcák szerint lesznek kiosztva, hanem a gyermek lakóhelyére való tekintet nélkül minden patronus a neki kiosztott gyermekek felett a szükséges időig állandóan gyakorolja a gyámkodást. Az egyes tagoknak a gyermekeket az aradi állami gyermekmenhely igazgatósága fogja kiosztani és ugyanoda fog-

ják a bizottság tagjai beszámolóit jelentéseiket évente többször beküldeni.

A közgyűlésen jelen voltak:

Dr. *Fábry Sándorné*, özv. *Fenyvesy Emilné*, özv. *Hauser Károlyné*, *Halász Jenőné*, *Issekutz Lászlóné*, *Jankó Imréné*, *Keller Izsóné*, *Kristyóri Jánosné*, *Krebsz Miklósné*, *Kellner Györgyné*, *Lócs Rezsőné*, *Steiner Ferencné*, *Stauber Józsefné*, *Szóllósi Istvánné*, özv. *Sváby Pálné*, dr. *Tisch Mórné*, *Varjassy Arpádné*, továbbá *Fodor Ödön* dr., *Keller Lajos*, *Leitner Ernő* dr., *Láng Mihály*, *Mülek Lajos*, *Posgay Lajos* dr., *Vajda Iván* dr. és *Varjassy Lajos*.

Kiállítás József főherceg kastélyában.

A Kőlcsey-egyesület munkája Kisjenőn.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, május 10

Május végén terjeszti Aradvárosa a válás- és közoktatásügyi miniszter elé a *Közművelődési Ház* végleges terveit, melyeken *Szántay Lajos* műépítész dolgozik. Ha ezeket a terveket a minisztériumban jóváhagyják és az építéshez a még hiányzó 100 ezer korona állami segítséget ezután kiutalják, a *Közművelődési Ház* jövő őszre ott állhat készen a *Baross-park* sarkán. Lesz mit rendezni benne, mert nyomban belekerül egy páratlan történelmi múzeum, hatalmas könyvtár, elég gazdag képzőművészeti múzeum és szép nagy néprajzi gyűjtemény.

Ennek a néprajzi gyűjteménynek a létesítésén dolgozik tavaly óta a *Kőlcsey* egyesület néprajzi bizottsága *Schill József* főjegyzővel az élén. A bizottság elnöke, *Somogyi Gyula* dr. már sok érdekes tárgyat gyűjtött össze a megyében, a gyors fejlesztés legbiztosabb eszközehez azonban akkor nyult, midőn elhatározta, hogy a megye nagyobb helyein néprajzi kiállítást rendeztet, hogy az így egyvívő kerülő anyagból a *Kőlcsey* egyesület kiválaszthatja az aradmegyei néprajzi múzeumba való dolgokat.

Az első ilyen megyei néprajzi kiállítás vasárnapon nyílt meg Kisjenőn minden várakozást felülmúló nagy sikerrel. A szerény keretben megindult kísérletből valóságosan közművelődési ünnep lett Kisjenőn. Azzá tette a *Kőlcsey*-egyesület törekvését az odaváló társaság egyesített akarata. Hogy ez így lett, abban mindenekelőtt az állami népiskola kiváló képzettségű és nagy munkaerejű igazgatótanítója: *Hervai Bernát* az érdemes. Fáradhatatlan lelkesedéssel kutatta fel Kisjenőn és a környéken mindazt, ami a nép életmódjára, viseletére, munkásságára, szokásaira jellemző, a gyári műveltség által nem nivellált tárgy megmaradt. Lelekedését és az aradi néprajzi bizottság által irányított hozzáértését a Kisjenőiek nemcsak szóval, hanem tettel is méltatták. Ezek közt előljárt a főhercegi uradalom főfelügyelője, *Kokas József*, aki a kastélyban megfelelő helyiséget is adott a megye életében irányjelölő kiállításnak. Különös szeretettel támogatták a *Kőlcsey*-egyesület kiállítását a kisjenői szép asszonyok, akik közt a legbuzgóbbak *Kokas Józsefné* és *Hubay Pálné* voltak az igazgatótanító felesége mellett. Az ő munkájuk különösen abban a női kézimunka kiállításban érvényesült vonzó szépséggel, melyet az iparosinasok kézimunkáival együtt a néprajzi kiállítás-hoz hozzákapcsoltak. A néprajzi gazdag gyűjtemény szakszerű elrendezése végett szombaton Kisjenőn járt Budapestről a Múzeumok és Könyvtárak Országos Főfelügyelőségének kiküldöttje, *Seemayer Vilibald* dr. is. Nagy elismeréssel emlékezett meg arról a helyes munkáról, melylyel Kisjenőn a *Kőlcsey*-egyesület néprajzi törekvését segítették.

A vasárnapi ünnepre Aradról a *Kőlcsey*-egyesület képviselőjében Kisjenőre utaztak *Varjassy Arpád*, *Schill József*, *Krenner Miklós* dr., *Somogyi Gyula* dr., *Szóllósi István* és *Prohászka László* dr. A főhercegi uradalom fogatai várták az aradiakat, kiket a kastély udvarán igen nagy közönséggel *Kokas József* fogadott. Az iparosinasok a Hymnusz énekeltek el, mire *Schill József*, a *Kőlcsey*-egyesület néprajzi bizottságának nevében szép beszédet

mondott a néprajzi gyűjtés jelentőségéről a nemzeti műveltségben, meleg szavakkal ismertette el a finom megértést, melyet *Kisjenő* társadalma és különösen a főhercegi uradalom főfelügyelője a kiállítás lehetővé tételével tanúsított. Nagy helyesléssel kísérték beszédjét, mikor *Hervai Bernát* ritka kitartással végzett munkájáról szólt. Ezután az aradiak *Hervai Bernát* magyarázata mellett mellett megtekintették a gazdag gyűjteményt, melyben a szoros értelemben vett néprajzi tárgyakon kívül bőven voltak történelmi vonatkozásúak is. Ezek közt különösen értékes egy, a népvándorlás korából való lovasszobor, melyet az uradalom földjén vetett ki az ekevas. *Kokas* kir. tanácsos megígérte a *Kőlcsey*-egyesület elnökének, hogy *József* főhercegtől az aradi múzeum számára fogja elkérni. Errekes ilyen tárgyakat állítottak ki *Edes Elemér* tb. főszolgabíró, *Váradai Török Géza*, *Csukay Gyula* főszolgabíró és *Schillinger József* is. A sok néprajzi jelentőségű szerszám, butordarab, fegyver, ruha és kényelmi tárgy egybegyűjtésében sokban segítettek *Hervainak* és *Somogyinak* *Olasz Lajos* ágvai jegyző és felesége, *Kirillovics István* miskei jegyző és *Hollósy Kálmán* erdőhegyi jegyző.

A női kézimunkakiállításnál a magyarázó tisztet *Hervai Bernát* végezte az aradiak előtt, nagy lelkesedéssel, mikor *Kokasné*, *Habayné*, *Edesné*, a *Tabajdy-nővérek*, *Gily Ilonka*, *Balog Ilonka*, *Zechmeister Irén* és a többiek munkájáról szólt, de annál kevesebb szóval, mikor *Viola* leánya és a saját dolgai iránt érdeklődtek. Erről azonban a többi kisjenői hölgyek tájékoztatták az aradiakat nem kisebb ékesszólással.

Az iparosinasok érdekes és értékes kiállítását is nagy meglepéssel tekintette meg a közönség, mely ezután *Schmidt Elek* főmérnököt hallgatta meg, aki a kisjenői bírálóbizottság nevében szép beszéd kíséretében osztotta ki a legjobb munkák készítői közt azt a 70 korona jutalomösszeget, melyet a *Kőlcsey*-egyesület, az aradi kereskedelmi és iparkamara, a kisjenői takarékpénztár és ipartestület adtak össze. A tanulók a „Szózat”-tal fejezték be a szép ünnepet. A kiállítást, melyet az udvaron cement- és cseréparu-mintákkal bővített meg *Ujj János* főmérnök, délelőtt és délután a kisjenői és erdőhegyi lakók nagy számban nézték meg. Csütörtökig marad nyitva, azután a tárgyak részint Aradra a *Kőlcsey*-egyesülethez, részint tulajdonosaikhoz kerülnek vissza.

Az aradi küldöttség azzal a jóleső érzéssel jött vissza vasárnap délután, hogy *Kisjenő* hatalmas példát adott azoknak a községeknek, ahol a *Kőlcsey*-egyesület néprajzi múzeuma számára ezután rendez majd gyűjteményes kiállítást. Az aradi *Közművelődési Ház* így nemcsak a pénzübeli hozzájárulás, hanem a szellemi munka által is nemcsak Aradvárosé, hanem Aradmegyéé is lesz. A város és a vármegye minden kézfogása a közművelődésben a magyarság megannyi újabb ereje.

TANÜGY.

(—) Két nyilatkozat. Lapunk vasárnapi számában az aradvidéki tanítóegyesület közgyűléséről közöltünk tudósítást, amelyet *Czobor Ottó* igazgató tanító irt. A referádjára vonatkozóan ma ezt a nyilatkozatot kaptuk:

Nyilatkozat. E b. lapnak vasárnapi száma az *A. V. T. E.*-nek közgyűléséről szubjektív érzésektől irányított tendenciózus referádját hozott. E tudósítás a béke és józanság hangjában a meghunyászkodás alázatosságát, az uriember konciliáns modorában a gerinctelenséget gyaníttatja. Ez valóban jellemző tünet olyanker, amidőn az egyszerűen igaz melógtól vezetett áldozatkészség megalapozni igyekezett a régóta nélkülözött testületi békét, melynek áldásos kialakulása elé vetett ilyenemü gátemelést rosszindulatu konkolyhíntésnél egyébként nem minősíthetem. Arad, 1909. május 10. *Bokor Alajos*, igazgató-tanító.

Ugyanezen ügygyel függ össze a következő nyilatkozat:

Nyilatkozat. *Bokor Alajos* igazgató-tanító az „Aradi Híradó” tegnapi számában egy általam a tanítógyűlésről irt tudósítást tendenciózusnak jelent ki s ennek bizonyítására lekötli beszédét, — de nem teljesen, hanem kihagyással. Ismerve

azonban természetének szubtilis sajátosságát, hogy objektív legyek az ügyben, hivatkozom a jelenvotakra. Bokor ur egyébként igen jól tette volna, ha referációjából egy olyan mondatot idéz, amit nem mondott, vagy írt. Ami pedig a békét illeti, az csupán azért szorul most talpalásra, mert kezdettől fogva épen nem az volt az álláspontja, mint ezen a tanítógyűlésen. Várom tehát a bizonyítást, ha meggyőző, szívesen ismerem el igazát. Czobor Ottó, népiskolai igazgató.

A kihallgatások vége.

A király elutazása.

Távirati tudósítás.

Arad, május 10.

A mai kihallgatásokkal a király egyelőre befejezte a politikai meghallgatását. A válság ezzel hőlpontra jutott és politikai körökben alig hiszik, hogy e hó vége, vagy június eleje előtt komoly lépés történik. A felség szerdán Bécsbe utazik vissza a német császári pár fogadtatására; csak a császári párnak Bécsből való eltávolítása után lehet arról szó, hogy újból a fővárosba utazzék s a válság fonálát felvegye. Politikai körökben megvannak győződve, hogy a válság megoldása csak a jelenlegi többséggel történhetik.

Szegeden vasárnap tartott beszámolót Bánffy Dezső báró. Ez alkalommal Eötvös Károly is tartott beszédet.

A politikai eseményekről egyébként alábbi tudósításunkban számolunk be:

A vasárnapi kihallgatások.

A királyt az ünnep se gátolta abban, hogy a megkezdett kihallgatásokat folytassa. A budai várban vasárnap is zajos élet volt s fogat-fogat után hajtattott a királyi palotába, ahol — az audienciára meghívott képviselőházi alelnökökön kívül — többek között Aerenthal külügyminiszter és Lukács László is megjelent. A volt pénzügyminiszternek a kabinetirodában akadt végeznivalója.

A király vasárnap délelőtt a képviselőház alelnökeit, Rakovszky István és Návay Lajos titkos tanácsosokat fogadta, hogy kikérje véleményüket a válságról és a kibontakozás módjairól. Elsőként Rakovszky István járult a felség elé. Háromnegyed tizenegyre érkezett kocsijával a királyi várpalotába. A király pontban tizenegy órakor fogadta. A kihallgatás háromnegyed óra hosszat tartott. A hírlapíróknak, akik visszatértek kihallgatása iránt érdeklődtek, megtagadott minden fölvilágosítást.

— Sajnálom — mondta, hogy nem állhatok rendelkezésükre az uraknak, de önként természetesen fogják találni, hogy királyi audienciáról nem nyilatkozom.

A Várból Rakovszky a Nemzeti Kaszinóba hajtattott, délután pedig elutazott a fővárosból.

Rakovszky kihallgatása még tartott, amikor Návay Lajos megérkezett a várpalotába. Félóra hosszat kellett várakoznia a király előszobájában. Kihallgatása pontban tizenkét órakor kezdődött s negyven percig tartott. Audienciája után fővárosi munkatársunk fölkereste lakásán Návay Lajost, aki a kérdéskérdésre így felelt:

— Kihallgatásom körülbelül negyven percig tartott. Ő felsége rondkívül kegyesen fogadott s kifejezte azon való örömet, hogy szeren-

csészen átestem egy súlyos operáción s hogy jó egészségben lát. A kihallgatás részleteiről ez idő szerint nem nyilatkozhatom, mert az a véleményem, hogy nyilatkozatommal nem tennék jó szolgálatot az ügynek, amelynek érdekében munkálkodunk. Minden törekvéssel igyekeztem arra, hogy kötelességemnek teljes mértékben megfeleljek.

Arra a kérdésre, van-e remény a válság gyors megoldására, így felelt Návay:

— Azt hiszem, hogy már csak rövid ideig tart a válság.

Aztán hozzátette:

— Ő felsége a kihallgatás egész ideje alatt meglepően derűs hangulatban volt.

— Nemcsak erre alapítja nagyméltóságod előbbi feltevését? — kérdezték.

— Nem — volt a válasz — de erre is.

Politika a lóversenytéren.

A politikai viharok hullámvonalai vasárnap különben egész a lóversenytérrig eljutottak, ahol majdnem az összes szereplő államférfiak megjelentek. Ott volt Wekerle Sándor miniszterelnök, aki feltűnő hosszú ideig tárgyalt József kir. herceggel, s részletesen referált neki a helyzetről, miközben Apponyi Albert gróf Aerenthal külügyminiszterrel tanácskozott. A kir. herceg később Návay képviselőházi alelnököt szólította meg, aki már audienciája eredményeit közölte a kir. herceggel. Andrassy Gyula gróf is megjelent a versenytéren, s többekkel konferált a helyzetre vonatkozólag.

A mai audienciák.

Ma délután fél egy órakor — mint budapesti tudósítónk jelenti — a király külön kihallgatáson fogadta Khuen Hédervány Károly grófot. A kihallgatás tovább tartott félóra hosszánál. Kihallgatás után a gróf hosszabb ideig tartózkodott még a várpalotában és Aerenthal báró külügyminiszterrel tanácskozott. Egy negyed két órakor a miniszterelnökségi palotába hajtattott, ahol Wekerle Sándor miniszterelnökkel folytatott hosszabb tanácskozást.

Lukács László egy negyed két órakor érkezett a várba és félkettőkor kezdődött meg a kihallgatása. A kihallgatás két órakor ért véget. Lukács a várpalotából lakására hajtattott.

Hoitsy Pált félháromkor fogadta a felség. A kihallgatás husz percig tartott. Utána a miniszterelnökhöz ment Hoitsy.

Tóth János kihallgatása három órakor kezdődött és fél óra hosszáig tartott.

A mai kihallgatások ezzel véget értek.

Bánffy a helyzetről.

Bánffy Dezső báró, Szeged város első kerületének képviselője vasárnap délelőtt tartotta beszámoló beszédét a Tisza szálló nagytermében. Bánffy Dezsőt, aki Eötvös Károly és Dániel László képviselők kíséretében jelent meg, ovációkkal fogadták. Beszédében kiterjeszkedett az egész politikai helyzetre és lényegében a következőket mondotta:

— Az elvek állítólagos fenntartásával, de tényleg feladásával hatalomra jutott kormány ellenőrzés nélkül vezette az ország ügyeit, míg végre kátyúba jutott. A ne az az, melynek nincs ereje, hogy tiltakozzék, még a koronára is bizalmatlanul tekint. Pedig erre nincs oka. Érdeklünk, hogy a Habsburg-házzal együtt maradjunk, amióthogy a dinasztia is érdeke, hogy az egységes Magyarországra támaszkodjassék. Ha ezt az igazságot a dinasztia és a nemzet föl nem ismerik, a legelső európai összetűzés darabokra törheti a keleti monarchiát.

Ezután a bankkérdésre tér át. Kijelenti, hogy feltétlen híve az önálló magyar banknak. (Zajos éljenzés.) Oly természetes gazdasági követelmény ez, hogy erről még beszélni se kellene. Az önálló bank a gazdasági önállóság alapja és elborult szívvel kell látnunk, mint rombolta le a kormány ezt az erősségünket is. Amikor a kiegyezést két százalékos kvótaemeléssel megkötötték, a vereséget azzal szépítették, hogy azzal az önálló bank létesítése van megfizetve. Pedig a srásómunkát már akkor megkezdtek. Előálltak a kartellbank eszméjével. Mi ez? Szemfényvesztés, országos becsapás. Hiszen már Popovics is kijelentette, hogy a kartellbank csak színleges bank volna. Bizik a nemzet öntudatában, hogy 1917-ben meglesz az önálló vámtérület. Ha ez meglesz, meglesz az önálló bank is. A jegybankot, ha csak lehet, már 1911-re létesíteni kell.

Végül még kijelenti, hogy demokratikus szellemre és alakulásra van szükség. Nem szabad, hogy egy osztály vagy érdekcsoport fegyverrel segítsék az egyest súlyra és érvényesítésre, egyéni érdem nélkül. Az általános választójog behozatala mellett egységes, demokratikus, liberális pártalakulásra van szükség.

Hadüzenet a Habsburgoknak.

Bánffy után Eötvös Károly különös beszédet mondott a politikai helyzetről.

— Magyarország — nyomd — az ő jogaiért a mohácsi vész óta hatszor fogott fegyvert a Habsburgok ellen, most pedig úgy állnak a viszonyok, hogy hetedszer is kénytelen lesz vele. 1867. azaz 42 év óta békében vagyunk az osztrákkal, ilyen hosszú békében sohasem éltünk az osztrákkal a mohácsi vész óta. A mostani helyzet fő oka az, hogy nincs ellenük. Mindenki és minden a kormány kezében van és tőle függ minden. Azt kérdik, hogy mi fog jönni? Nem tudom, de megmondom: (Nagy derűtlenség.) Egyetlen egy miniszter sem mond le, ha csak ki nem dobják. A koalícióból egy ember sem fog kilépni, akár közös bank lesz, akár nem. A koalíció arányát jellemzi, hogy a kiadások évenként 250 millió koronával szaporodtak és 13,000 új hivatalnok állást szereztek. Ami pedig a Wekerle új adóit illeti, ehhez képest a tatárjárás csak szelid apai intés volt. (Nagy éljenzés és taps.)

Este a választók Bánffy és Eötvös tiszteletére bankettet rendeztek.

Mit mondott a király.

Politikai körökben elterjedt hírek szerint — mint budapesti tudósítónk jelenti — az uralkodó a jelenleg folyó kihallgatások alatt egyik politikusként a következőket mondotta:

— Én életem végén alkotmányosan akarok uralkodni és semmiféle olyan lépést nem akarok tenni, amely az alkotmányos rend megzavarásával járna.

A király — mint mondják — derűs kedélyű és a nemzet jogai iránt tisztelettel van eltelve. Az a meggyőződése, a válságot csak az alkotmányos rend értelmében lehet megoldani.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ A rendőrség és a hivatalos hatalom. A múlt hónapban Suciú János orsz. képviselő, egyik lakóját, Schönfeld vendéglőst, mivel lakbérhátralékát nem fizette meg, az aradi rendőrség útján kilakoltatta. A vendéglős feljelentésére Zih járásbíró ma áttette az iratokat a kir. ügyészséghez, mivel a rendőrség részéről a hivatalos hatalommal visszaélés vétsége látszik fennlőrogni. Az ügyészség megindította az eljárást.

AZ ARADI KOZLONY TELEFONSZÁMA:

Szerkesztőség — — — — — 357

Kiadóhivatal és hirdetési osztály — 151

Potocki grófné Aradmegyében.

Beszélgetés a meggyilkolt lengyel helytartó özvegyével.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, május 10.

Három napig tartózkodott most Aradmegyében a másfél évvel ezelőtt meggyilkolt Potocki Szaniszló gróf lengyelországi helytartó özvegye. A lengyel forradalmár töre által kimúlt dúsgazdag kormányzó tudvalevőleg meggyilkolása előtt kevéssel megvásárolta a bécsi Munk-cégtől a gurahonci tizenháromezer katasztrális hold területű erdőséget. A hatalmas birtokon most állították föl a gőzfürészt s most szerelték föl teljesen a sok milliót érő gazdaságot. A gróf özvegye, egy 34—35 év körül lévő magas, szép arcú nő most eljött Aradmegyébe, hogy tüzetesen megvizsgálja a nagyértékű birtokot. Három napot töltött itt. Amit a megyében való tartózkodása alatt cselekedett, abból ki-
tűnik: milyen rendkívüli, mágnásaszszonyoknál csaknem páratlan üzleti érzékkel bíró asszony a helytartó özvegye. Hogy teljesen meggyőződhessen arról: miket rejt a nagy erdőség, fáradságot nem kimélve gyalogolt nap-hosszat a bozótok között s amikor kimerülten hazatért szállására, akkor is több óráig tanácskozott üzleti ügyekről. A rövid idő alatt, amíg itt tartózkodott, elárulta: mennyire busong férje után, akit nem tud elfeledni.

Az érdekes főrangú lengyel urnő aradmegyei dolgairól ezt jelenti gurahonci tudósítónk:

Potocki grófné e hónap 5-én, szerdán reggel érkezett meg Gurahoncra. Harwich Henrik, az ottani erdőbirtok jószágigazgatója ünnepélyes fogadtatásban akarta részesíteni és a községben már a díszkapu készítéséhez is hozzáfoghattak volna, amikor a grófnétól levél érkezett, amelyben határozottan megtiltotta az ünnepélyes fogadást.

— Nem szeretem a ceremóniákat, — írta.

Erre aztán beszüntették a készülődéseket. Megérkezése után a helytartó özvegye a jószágigazgatóval és Mikucky lovaggal megtekintette a fürésztelepet, aztán megreggelizett és kíséretével kocsira ült, hogy átnézze az erdőséget. A vizválasztóig mentek kocsival, ott leszálltak és a grófnéval együtt gyalog bebarangolták az erdőt. Majdnem Marossalatináig jutottak, amely a vizválasztótól több mint husz kilométernyire van. A grófné, aki egész éjjel utazott, bámulatos kitartással gyalogolt.

Másnap megérkezett Tarnovszki gróf Lengyelországból. Ő a helytartó özvegye fiának, a 12 éves Potocki Ádám grófnak a gyámja s a családdal rokonságban van. A gróf és a helytartó özvegye a kíséretével csütörtökön délután gyalog indult el az erdőségek más részét megtekinteni. Este 9 órakor tértek vissza Gurahoncra.

Pénteken reggel Tarnovszki gróf és a jószágigazgató lóháton Musztesdre mentek. Ez idő alatt a grófné Mikuckyval a szakácsi gazdaságot járta be részben gyalog, másrészt pedig parasztszekéren. Elmentek egészen Musztesdig, ahol Tarnovszki gróf és a jószágigazgató csatlakozott hozzájuk és inné hazamentek. Este 7 órakor érkeztek Gurahoncra, ahol vacsora után azonnal az üzleti ügyek megvita-

tásához fogott a grófné. Éjfél után 1 óráig tanácskozott. De már hajnali 4 órakor ismét fönt volt, hogy vonathoz menjen, s Aradon át hazautazzék. Kíséretében volt Tarnovszki gróf is.

A grófnét rendkívül érdekes urnőnek ismerték meg itt tartózkodása alatt. Másfél éve, hogy a férjét megölték és még mindig teljes gyászban van. Nagyon megviselte a helytartó meggyilkolása. Akik hónapok előtt Lengyelországban látták, azt mondják, hogy most rosszabbul néz ki a folytonos sirás miatt mint akkor. Hogy mennyire emlékében van a férje, bizonyítja a következő is: Amikor a grófné éjjel nyugovóra tér, mindig kiteszi férje arcképét az éjjeli szekrényre és elalvás előtt folytonosan azt nézi.

A környezetében ott volt gurahonci tudósítónk is. Szóba hozták előtte férje végrendeletét, amelyről tudvalevőleg olyan hír volt elterjedve, hogy abban nagyobb összeget hagyott azoknak, akik 1848-ban Magyarország ellen harcoltak.

— Hát ebből egy szó se igaz, — mondta a grófné. — Férjem a végrendeletét két éve készítette, abban pedig ilyen pont nincs. Vagyondát három fia között osztotta meg. A magyarországi birtokok legkisebb fiának, Adámé. A végrendelet most Kell Lipót aradi ügyvédnél van; ott bárki meggyőződhetik erről. Leszúrása és halála között alig néhány perc volt, így ez idő alatt nem tehetett semmiféle szóbeli intézkedést.

A grófné különben élénken érdeklődött a magyarországi népszokások iránt is.

Májusi románc.

*

Én nem értem azt a Heinét,
Én nem értem azt az embert,
Mért dicsérte úgy a májust
S mért utálta a decembert.

Istenem, hisz olyan mindegy
Hogy a naptár minek mondja:
A friss havat ez is, az is
Buzgalommal ontja, ontja.

Én gyűlölöm mindakettőt,
— Gyűlöléttől szinte forrok —
Nem yiritnak most a rózsák,
Legfőlebb a piros orrok.

És yirit az influenza
És a köszvény és a nátha
S fáj az ember keze, lába,
Feje, arca, szeme, háta.

Asztalomon a pohárban
A gyöngyvirág jéggé dermed.
Ilyen tavaszt, ilyen májust
Fene látott. — engedelmet.

A sok finom prémes bundát,
Miknek a moly igen ártó,
Kiveszik a naftalimból
Joanovich, Seidl Ottó.

Az asszonyok a szél ellen
Fogyasztják a drága rizsport.
S előkerül a koresolya
És a szánka és a szki-sport.

S megváltozik az a nóta
Mit dalolnak száz év óta:
Télen nagyon hideg van,
Nyáron nagyon hideg van,
Összel nagyon hideg van,
Tavasszal is hideg van.

Négy évszak hát minek van?

Az elfagyott szőlőtermés.

Aradhegylja veszedelme.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, május 10.

Az Aradi Közlöny jelentette vasárnapi számában, hogy a péntekről szombatra virradó éjszakán a fagy erősen megrongálta a hegyaljai szőlőket és a gyümölcsöket. A szombati és vasárnapi éjszaka azonban még nagyobb károkat okozott, úgy, hogy ma vannak olyan helyei az aradmegyei szőlőhegyeknek, ahol a termés 80—90 százaléka elpusztult.

A lakosság kétségbeesve sietett ki vasárnap és hétfőn a szőlőkbe, hogy megnézzék, van-e még megmenthető a gyümölcsök között? Szomorúan konstataulta, hogy a szőlők lefagytak és siváran néz ki most a Hegyalja más-kor pompásan virágzó vidéke.

A három napos fagy pusztításaira vonatkozó adatok, amelyeket mindenütt hivatalos forrásból szereztünk, a következők:

Paulis. Az állami szőlőtelep elpusztult, a szőlői, gyümölcsei elfagytak. Vannak azonban olyan helyek, persze ezek száma kevés, ahol 50 százaléka megmarad a termésnek, de az is silány lesz.

Wettschtein Jenő állami szőlőtelepi felügyelő ezt mondta a fagy rombolásáról:

— A mi telepünk nagyon ki volt téve a fagyásnak és az idő pusztításának. A fagyás különben is teljesen rendszertelenül pusztított. Azokon a helyeken, amelyek alacsonyan fekszenek, sokkal nagyobb volt a pusztítás, mint a hegy középső részén.

Magyarádon még mindig nem tudják pontosan megállapítani a kárt, mert a szőlők között nagy a hideg és ennek következtében nem jártak be az összes vidékeket. Annyi bizonyos, hogy az ugynevezett nagyuri hegy felső részének csak egyharmada maradt meg, az alsó rész teljesen elpusztult. A Bokréta-hegy felső része jobb állapotban maradt, mint az alsó. A község belső területén lévő kertekben minden gyümölcs és vetemény elpusztult. A teljes pusztítás csak egy-két nap múlva látható meg a maga siralmas valóságában.

Pankotán a Bokréta-hegyen több mint 40 százaléka elpusztult a szőlőnek. Az óhegy esodálatosképpen megszabadult a fagytól. Altalában elmondható, hogy van olyan terület, amely teljesen elpusztult, viszont sok szőlőn nem fogott a fagyás.

Világoson nagy pusztítást okozott a fagyás. A lapályosabb helyeken 80—90 százaléka elpusztult a szőlőnek. A magaslatokon nem érte úgy a fagy a szőlőt. A vasárnapi fagyás különösen a völgyben levőknek ártott. Vasárnap a dér meglepte a hegy alsó részét és ez sokat ártott.

Galsán a kertiszőlő teljesen tönkrement, a hegyiszőlő kevésbé, de azért itt is elpusztult a termés 50 százaléka. Muszkan szombatról vasárnapra virradó éjjelen a szőlők legtöbbször 80 százaléka elfagyott. A meggy, eseresznye, szilva s általában a kerti vetemény tönkrement.

Kovaszineon még nem látják a kárt teljes nagyságában. Ugy látszik, hogy a termés 60—70 százaléka elfagyott. Vasárnap különösen a hegytetőn és a hegylábán levő szőlők pusztultak el, míg a középső hegyrész megmaradt.

A máriaradnai hegyeken nem annyira ártott a fagy, mint inkább a lapályon. Ott még

az amerikai telepek is elpusztultak. E helyeken a gazdák oltványokat készítenek. A 90 százaléka tönkrement. A völgykatlanokban nem lesz egy csöpp gyümölcs se.

Ujszentannán minden szőlő elfagyott. Itt kerti ültetvények vannak, amelyeket semmi se védett meg a hidegtől.

Lippáról jelentik: Gyorok, Ménes és Paulis szomszédos községekben az éjjeli fagy a szőlőkben és gyümölcsösökben ezrekre rugó kárt okozott. A híres ménesi szőlők nagyrészt tönkrementek. Lippán egyes mélyebben fekvő részeken szintén nagy károkat okozott az éjjeli fagy a gyümölcsösökben és a kapásnövényekben.

Gyorokról különböző hírek érkeznek. Van olyan szőlő, amelyekben nem tett kárt a fagy.

Egy másik tudósítás viszont ezt mondja: Vasárnapra virradó éjjel ismét rendkívüli fagy volt. A szőlőtermés úgy a hegyen, valamint a kertekben teljesen elpusztult. A szőlők továbbá munkáltatását beszüntették. Egyes nagyobb szőlőbirtokosok úgy próbálkoztak a fagy ellen védekezni, hogy egész éjjel szőlőjükben tüzeltek, de e kísérletezés sem vált be.

A borosjenői szőlőkben különösen a Kővespatakon 60-70 százaléban elpusztult a termés.

Az apateleki szőlők 45-50 százaléka tönkrement. Ezen a vidéken pedig gyönyörű termésre lett volna kilátás, most azonban minden gyümölcs lefagyott.

SPORT.

+ Uj sportegylet Aradon. A sportegyletek fuziója körül keletkezett válságnak utolsó mozzanata az a mozgalom, amely most van keletkezésben az Aradi Tornaegyesület fiatalabb tagjai között s amelynek célja a Tornaegyesületből való kiválással kapcsolatban egy új evezős és lawn-tennis-egylet megalakítása. Az új alakulásnak, mely eddig a Tornaegyesületnek mintegy ötven tagját foglalja magában, Schreyer Viktor, Reisinger Ferenc dr. és Holländer Emil állanak az élén. Az új egyesület meg fogja vásárolni a Tornaegyesület evezős házáét és csolnakjait és minthogy a 2500 korona vételárnak már legnagyobb része (körülbelül 1800 korona) együtt van, az egyesület megalakulása a közeli hetekben várható.

+ Az „Aradi Toldi atletikai klub“ vasárnap d. u. tartotta a nagyszámban megjelent érdeklődők előtt zsákavató birok estélyét, — az újonnan elkészült birokzsák a maga nemében páratlan az országban; terjedelme 40 négyzetméter és súlya nem kevesebb, mint 1200 kiló. A megjelent közönség között Arad sportéletének vezető embereit találtuk, kik mindnyájan odanyilatkoztak, hogy az A. t. a. k., dacára rövid fenállásának, tagjaival igen szép eredményt ért el. A birok-estélyt Neuländer Burnácz magas nivón álló iskola birkózása nyitotta meg, majd Hartmann-Német, Lábu-Marinás mérkőzése, utána pedig egy a chweizi népeknél szokásos sportot mutatott be Lábu-Szvoboda, melyet a közönség nagy tetszéssel fogadott. Szünet után Zaránd művezető hideemelést 170 kilóval, majd egyik tanítványával igazán élvezetet nyújtó birkózást mutatott be. A sikerült estélyt Baumann-Horoczi küzdelme fejezte be, ahol a közönség Baumannnak szép technikáját, míg Horoczinak gyönyörűen fejlődött izomzatát élvezte. Alt János, a klub elnöke ezután lendületes szavak kíséretében nyújtotta át egy a multkoriban megtartott verseny győztesének a díjakat, egyben biztató szavakban hívta fel a tagokat a további szorgalmas trainingre, hogy a közel jövőben megtartandó bajnoki versenyen bátran állják meg helyüket.

+ Az „Aradi Athletikai Klub“ Budapesten. Régi vágyát valósította meg tegnap az Aradi Athletikai Klub azzal, hogy jó formában levő football csapatát Budapestre vitte s ott a főváros sportközönsége előtt bemutatkozva, mérkőzést vett fel a főváros egyik legelső klubjának, a Magyar Athletikai Klubnak II. csapa-

tával. Bár az Aradi Athletikai Klub játékosai az uttól elgyöttrődve állottak ki a pályára, a mindvégig változatos és élénk mérkőzés 1:1 aránnyal eldöntetlenül végződött. A fővárosi jelles csapat minden támadása megheiusult az A. A. K. pompás védelmén, s csak egy esetben birt egy elkerülhetetlen goalt helyezni az Aradiak kapujába, míg az aradi csapat csatársora volt goalképtelen s a kiegyenlítő goalt tizenegyes büntető rugóból érték el. A csapat vereség nélkül való szereplése értékes siker számba vehető, mert az ellenfél saját pályáján, kipihenten állva is a mérkőzésben győzelmet aratni nem birt felettök. Az eldöntetlen mérkőzés élénk benyomást tett a közönségre, mely szívesen ünnepelte a kitarító, szívós aradi játékosokat. Városunk football sportjának jelentős fellendülését hirdeti e bemutatkozás s követni fogják azt a fővárosi csapatok minél sűrűbb aradi kirándulásai.

A király az aggancskiállításon.

Beszélgetés a fagykárokról.

Fővárosi tudósítónktól.

Arad, május 10

A király, — mint budapesti tudósítónk jelenti, — ma délután négy órakor látogatást tett az aggancskiállításon. A felség fogadására Széchenyi Béla gróf koronaőr, Darányi Ignác földmívelésügyi miniszter és Boda Dezső rendőrőfkapitány jelent meg a rendező bizottság élén.

A fogadtatás után Darányi Ignáchoz fordult a király.

— *Hallom, hogy fagykárokról szóló hírek érkeznek az országból* — mondotta a felség.

— Igen felséges uram — válaszolta Darányi — a fagy a vetésekben és szőlőkben nagy károkat okozott.

— Nagyon sajnálom, — szolt a felség — remélem, hogy talán nem lesz több fagy.

Széchenyi Béla gróf koronaőr üdvözölte ezután a királyt, majd a felség fogadására megjelent urakat mutatták be az uralkodónak, aki több egyént megszólításával tüntetett ki. Festetich Tasziló grófnak kezét nyujtott a király és hosszasan beszélt vele. Majd Zichy Kázmér grófhhoz fordult:

— Ön részt vett az angol kelet afrikai vadászaton?

— Igen, — válaszolt a gróf és a király kívánságára elmondott a vadászataiból néhány részletet.

A király ekkor észrevette, hogy a jelenlevő urak kalaplevéve állanak körülötte.

— Kérem az urakat — mondotta — tegyék fel kalapjaikat!

Darányi ezután bemutatta a királynak, Podmaniczky Gyula bárót és Róth Lorántot, akiktől a király a tisztviselők munkaköre iránt érdeklődött. Majd ezeket mondotta:

— Örülök, hogy a vadászat iránt az érdeklődés az országban emelkedik.

Ezután az egyes kiállítási tárgyakat tekintette meg a felség, miközben egy kőszáli zerge aggancsát pillantotta meg, amelyet Born Frigyes báró állított ki.

— Ez kőszáli zerge? — kérdezte a király Born bárótól.

— Igen felség!

— Hol lőtte?

— Sain Annában.

O felségének ekkor eszébe jutott, hogy egy alkalommal Born bárótól egy kőszáli zergét kapott ajándékba.

— Hiszen akkor ennek a husát ettem én az ősszel — mondotta.

Egerváry Gyula országos vadászati felügyelőt, a kiállítás titkárát mutatták be ezután a királynak.

— A kiállítás igen szép, — mondotta a felség.

— A tavalyi szebb volt, felséges ur!

— Igaz, — felelte a király — a bélyei aggancsok szebbek voltak.

Távozásakor a király meglegedésének adott kifejezést a látottak felett és visszahajtatott a várpalotába.

IRODALOM ÉS MŰVESZET.

A Képzőművészeti Társulat ülése

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, május 10

Az Aradi Képző- és Iparművészeti társulat ma délután 5 órakor választmányi ülést tartott a városháza kistermében. Az ülés, melyen Csánk Lajos elnökölt, először az idei virágos ablak- és erkély-pályázattal foglalkozott. Kimondották, hogy szeptember 15-ike után a társulat zsűrit választ, mely a legszebb aradi virágos ablakok és erkélyek tulajdonosai között egy Barsy Adolf-féle értékes tájképet és három Vastagh György-féle bronz-szobrot fog kiosztani. A pályázati idő szeptember közepéig tart.

Egy régóta huzódó érdekes ügygel foglalkozott ezután a választmány. A Társulat legutóbbi közgyűlése ugyanis elhatározta, hogy lépéseket fog tenni a régi aradi képzőművészeti egyesület feloszlására iránt. Ez a régóta nem működő egyesület formások miatt nem tudta kimondani a feloszlást. Tötösy Géza dr., mint a régi és az új egyesület tagja, magára vállalta a feloszlató közgyűlés összehívását, hogy azután annak vagyona a társulatra szálljon át. Tötösy ma beszámolt eljárásáról és mindjárt fel is kérte az ülésen jelenvolt Urbán Ivánt, a régi egyesület elnökét a feloszlató közgyűlés összehívására. Urbán kijelentette, hogy a közgyűlést rövid időn belül összehívja. Ha azon a tagok kétharmada megjelen, kimondják a feloszlást, ha nem, akkor 14 nap múlva újabb közgyűlést hív össze, mely mindenképen elhatározza a megszűnést és azt is, hogy az egyesület vagyona a Képzőművészeti Társulathoz legyen. A határozatot azután megerősítés végett a belügyminiszterhez terjesztik fel, hogy így azután a régóta huzódó ügy befejezést nyerjen.

Az elnök ezután bejelentette, hogy a társulat új rendes tagjai lettek: Herling István (Világos), Tóth Ferencné; pártoló tag lett: Szberényi János és Zubor Andor; alapító tag lett Balla Frigyes.

A választmány ülésén jelen voltak: Csánk Lajos elnök, Lócs Rezsóné, Steiner Ferencné, Benedek Etelka, Urbán Iván, Mülek Lajos dr., Tötösy Géza dr., Kovács Vince, Balla Frigyes és Ufferbach Jenő.

* A francia forradalom. Ma este mutatja be az Uránia-színház Pekár Gyulának, a kiváló írónak legújabb művét: A francia forradalmat. A kutató történész éles megfigyelése párosul Pekár művében az elsőrangú belletrista írásművészetével. Folyton fokozódó érdeklődést vált ki Pekár meseterien megírt darabja, mely a világtörténelem legnagyobb eseményét hozza színre művészi illusztrációkkal. Az első felvonás a francia királyok vészhozó könnyelmű életmódját, a francia papság és főnemesség orgiáit írja le, kiáltó ellentétül bemutatja az országban uralkodó rettenetes nyomort és kétségbeesést, mely aztán a katasztrófát okozta. Gyönyörű képeken látjuk XIV., XV. és XVI. Lajos udvartartását, Pompadour asszonyt, Duborrryt és a többi királyi szeretőt. A vidám gondtalanság képe után jön a második felvonás sötét eseményeivel. A forradalom vérebe Marat, Danton, Robespierre, Fonquier Tinville, a véresszájú köztársasági elnök küldi a guillotínra a kiszemelt áldozatokat.

Halálos rémület, vérfagyasztó halálhörgés, ijesztő börtönök képe jelenik meg előttünk. A nemzetgyűlés halált mond XVI. Lajosra, látjuk a király kivégzését és ezzel a szomorú aktussal végződik a második felvonás. A harmadik felvonásban, Mária Antoinette tragédiája után gyorsan játszódnak le az események. A vérengző jakobinusokat is eléri a nemezis és Franciaország megszabadulva a királyi iga alól, a még autokratikusabb császári iga alá jut. Pekár Gyula az öt jellemző művészettel írta meg rendkívül érdekes darabját, melynek szenzációs pesti sikere minden bizonyítással megismétlődik Aradon is. A darabot Hunyady József, az aradi színház kiváló művésze olvassa fel. Hunyady elsőrangú felolvasó, aki szint, lobilincselő erőt kölcsönöz a különben is nagy érdekességű darabnak és a közönség nagy benyomások emlékével fog távozni az Uránia-ból. A francia forradalom bemutatója este nyolc órakor lesz. Délután 6 és 7 órakor a kitűnő mozgókép-műsor kerül előadásra.

UzSORÁVAL VÁDOLT LEKÉSZ.

Tárgyalás Banesden.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, május 10.

Nagyszabásu monstre bűnpör foglalkoztatja most az aradi büntetőtörvényszéket, amelynek egyik tanácsa, az igazságügyminiszter engedélye folytán ma szállt ki Banesdre, a helyszínére az ügy tárgyalása végett. A vádlott Badugán Illés bruszturi gör. keleti lelkész, aki ellen az aradi kir. ügyészség nem kevesebb, mint hatvannégy rendbeli uzSORA büntette címén emelt vádat. A lelkészszel még három vagyonos parasztgazda is a vádlottak padjára került, akik a bűnös üzelmekben állítólag bűntársai voltak a lelkésznek. A vádirat szerint a lelkész a község szegényebb lakosaitól pénzes gabonakölcsönök után tizenhat—ötven százalékos kamatot szedett. Száz koronán felüli kölcsönök után pedig a kamatokon kívül a szegény nép még ráadásul köteles volt háromnapis napszámot díjtalanul leszolgálni a papnak.

Az aradi kir. ügyészség följelentésére az igazságügyminiszter konstataulta, hogy Arad megyében sok az uzSORA s egyben kimondotta a nagyhalmági járásra nézve, hogy ott az uzSORA vétségeket a jövőben hivatalból kell üldözni.

A törvényszék május tizedikére tűzte ki ebben a nagyszabásu bűnpörben a főtárgyalást, melyet a helyszínen Banesd községében ma kezdtek meg tárgyalni. A kiküldött bíróság tagjai Bittó József törvényszéki bíró elnök, szavazóbírák Nagy József törvényszéki bíró, Lukácsy Miklós albíró és Nagy Ferenc jegyző. A vádhatóságot Pogonyi Nándor királyi ügyész képviseli, míg a vádlottak védelmét Marsieu Justin dr. ügyvéd látja el. A tárgyalásra a vádlottakon kívül százöt ember van beidézve, részben mint káros, részben pedig mint tanu.

A mai tárgyaláson a vádlottakat és két tanut hallgattak ki. Badugán Illés, a vádlott lelkész 74 éves, büntetlen előéletű, több mint százezer korona vagyonnal rendelkezik. Kijelentette, hogy nem érzi magát bűnösnek. A felektől nem szedett a törvényes kamatlábnál magasabb százalékot és ha egyes esetekben a fizetett összeg meg is haladja a törvényben megengedett kamatlábat, ez azért történt, mert neki a pénz felvétele végett, mint közvetítőnek Aradra kellett utazni és a differencia, — ami csak nagyon csekély összegre rug, — az ő költségeire ment el.

A többi vádlottak is tagadnak. A bíróság két óra után a tárgyalást felfüggesztette és annak folytatását holnapra halasztotta.

Országos csapás.

A hó és fagy pusztításai.

Távirati tudósítás.

Arad, május 10

A napok óta tartó hideg idő kiszámíthatatlan károkat okozott az országnak. A gyümölcs-félék és vetemények nagyrésze elpusztult s a közönség már előre retteg attól a drágaságtól, amely ennek az elemi csapásnak elmaradhatlan következménye lesz. A király ma látogatást tett az aggancskiállításon, amelyen a földművelési miniszternek főlemlítette a fagykárokat. A felség mély sajnálkozásának adott kifejezést az országos katasztrófa fölött.

A m. kir. földművelésügyi miniszterhez a gazdasági tudósítók május hó 9-én és 10-én az utóbbi jégesőkről, derekról és fagyokról a következő távirati jelentések érkeztek be:

Móor (Féhermegye.) Május 8-án reggelre erős fagy volt dérről. A kár szőlő, gyümölcs és kerti veteményekben nagy.

Zichyfalva (Féhermegye.) A seregélyesi határban május 8-án reggelre 1 fok hideg és erős dér volt. Tengeri, burgonya, bab, lucerna, szőlő, répa és kerti vetemények elfagytak.

Pápa (Komárommegye.) Nyolcadikán hajnalban 3 C fok fagy volt. Szőlőkben és gyümölcsösökben 50%, gazdasági terményekben 15% kár.

Keszthely (Zalamegye.) Május 8-án reggelre fagyott. Gyümölcsben nagy kár, szőlőben kevés, tengeri elfagyott, mélyebb fekvésű helyeken rozsban 15% kár.

Zalaszentiván (Zalamegye.) Május 8-ikán fagy volt, kevés kárt tett.

Nova (Zalamegye.) Május 8-ára dér, fagy, rozsok, lóherések, lucernások, kerti veteményekben jelentékeny kár.

Szenttamás (Bács-Bodrogmegye.) Két nap óta a község határának egyik részén a tengeriben eddig ismeretlen okból nagy kár mutatkozik. Fagy nem volt.

Mezőkaszony (Bereg megye.) Május 8-ra virradó éjjel 4 fok hideg volt. A fagy a szőlőkben, gyümölcsökben, őszi-tavaszi veteményekben és a kertekben igen nagy kárt okozott.

Mád (Zemplénmegye.) Május 8-án fagyott. Kár szőlőkben, rozsban, répában jelentékeny.

Kondoros (Békésmegye.) Május 5-én hosszantartó jég esett, 8-ikára virradó éjjel pedig 5 fokos hideg mellett lucerna, répa, szőlő és gyümölcs elfagyott, gabonában is tetemes a kár.

Csorvás (Békésmegye.) Május 8-ra 2 fok fagy volt. Szőlőkben 30 százalékos kár, a kikelt tengeri elfagyott.

Árpád (Biharmegye.) Május 8-án reggelre fagy volt, szőlőkben, gyümölcsben és gyengébb veteményekben jelentékeny a kár.

Cséffa (Biharmegye.) Május 8-án hajnalban 1 fokos fagy jelentékeny károkat okozott a tavaszi vetésekben, különösen a tengeriben, továbbá a gyümölcsben és szőlőkben.

Hajdudorog (Hajdumegye.) Május 8-án fagyott. Délelőtt kétszer sűrű dara esett, érzékenyebb kerti vetemények szenvedtek.

Monostorpályi (Biharmegye.) Éjjeli fagyban szőlő, gyümölcs, bab, tengeri és burgonya elfagyott.

Kemecse (Szabolcsmegye.) Május 8-án reggel erős fagy volt.

Szilágv-Somlyó (Szilágymegye.) Május 7-iki és 8-iki fagy a gyümölcsben, szőlőkben és a veteményekben nagy kárt tett.

Ternova (Arad megye.) Május 8-ra sok helyen erős éjjeli fagy volt. Szőlőkben, dióban nagy a kár, egyéb gyümölcsben kevés, kerti vetemények közül csak a kényesebbek károsodtak. Tengeri, répa és árpában szintén nagy a kár.

Pancsova (Torontálmegye.) Május 9-én reggel fagy volt. Kár szőlőkben, gyümölcsben és veteményekben nagy.

Zsidován (Krassószörény m.) Május 8-ra virradóra félcentiméter vastagságú jég volt.

Kerti vetemények többnyire mind elfagytak, ugyszintén a szőlő, a kikelt burgonya és a tengeri.

Telcs (Besztercenaszód megye.) Május 7. és 8-án erős havazás, szél, hideg.

Zombor. Az éjjel dér és fagy volt, mely nagy károkat okozott a szőlőkben és gyümölcsösökben. A vizeket ujnyi vastag jég borítja.

Zilah. Tegnapra és mára virradólag erős fagy volt. A szőlőkben és a veteményekben nagy a kár, ugyszintén a gyümölcsösben is. A hegyeket hó borítja.

Vajdahunyad. Tegnap reggelre itt és a vidéken erősen fagyott, ami a szőlőkben, kukoricában, gyümölcsben és veteményekben nagy kárt okozott.

H.-Böszörmény. Tegnap és ma éjjel erősen fagyott. Szőlőkben, gyümölcsösben, vetésekben nagy a kár. Az idő állandóan télies.

Gyöngyös. Az utolsó két éjjeli fagy tönkretette Gyöngyös határát és vidékét. A szőlőkben a kár 60—90 százalékos.

Lócse. Két nap óta itt hóvihár dühöng. A növényzet nagyon sokat szenved. Éjjel 3—5 fokos hideg van.

Abaujszántó. A múlt éjjel fagy volt és 9-én nagy pelyhekben hullt a hó. Az idő hideg.

Darányi Ignác a lakosság tájékoztatására a következő hivatalos értesítést adta ki:

A földművelésügyi minisztériumhoz érkezett hírek szerint a legutóbbi fagyok következtében a termés kilátások, különösen szőlőkben, igen szomorúak az egész országban. Némely vidéken a fagy pont alatt 5 százalékra szállott le a hőmérő. Különösen nagy kárt okozott a hideg a szőlőtermésben a következő vidékeken: Kecskemét vidékén, ahol a szőlő kilencven százaléka pusztult el. Szekszárdon a termés hatvan százaléka, Ménesen ötven százalék, Fehértemplom vidékén harminc százalék, az Érmelléken általában husz—harminc százalék.

JAPÁN HERCEG BUDAPESTEN.

A király látogatása a Hungária szállóban.

Fővárosi tudósítónktól.

Arad, május 10

Egzotikus vendég érkezett vasárnap a fővárosba Nashimoto japán császári herceg személyében.

Délután egy óra husz perckor érkezett meg a napkeleti herceg a bécsi gyorsvonattal a nyugati pályaudvaron. A kíséret tagjai: *Sukurai* udvarhölgy, *Ando* ezredes, *Vatanabe* udvarmester, *Murachi* dr. udvari orvos, *Takchara* udvari titkár, *Jamaimay* márkinő, *Tokuima* és *Tamura* udvari tisztviselők, *Uchida* bécsi japán nagykövet és a nagykövetség tagjai. A mandulaszemű, sárgabőrű, alacsony termetű társaság a pályaudvarról a Hungária szállóba hajtatott, ahol tizennyolc szobából álló lakást rezerváltak számukra. A szálló erre az alkalomra lobogódiszt öltött. Öt órakor délután harsány éljenzés verte fel a Mária Valéria-utcát és egymásután több udvari fogat hajtott a Hungária szálló elé. Az elsőből a király szállott ki *Paar* gróf főhadsegéd társaságában s rövid, tiz percig tartó látogatást tett Nashimoto hercegnél.

Hétfőn délelőtt 10 órakor sétakocsizásra indult a herceg. Elhajtatott a Mücsarnok elé. A mücsarnokban megtekintette *Benczur* millenáris festményét. Délben a Parkklubba hajtatott a herceg, ahol tiszteletére fényes dezsónét adtak. Végül a Tattersalba kocsizott s itt végignézte az urlovasok lovaglását. Nashimoto herceg reggel utazik el Budapestről.

Ma este harminchat teritékű ebéd volt a királynál a japán herceg tiszteletére.

HIREK.

— **Uj hadtestparancsnok Budapesten.** Prágából táviratozzák, hogy a rendszerint jól értesült „Bohémia” szerint a budapesti hadtestparancsnoki állásban újabb változás készül. Cibulka báró altábornagy hadtestparancsnok legközelebb nyugdíjba vonul és helyébe Schreiber Viktor kolozsvári hadosztály parancsnokot fogják kinevezni.

— **A Kossuth-szobor.** A Kossuth-társaság ma este 9 órakor Nagy Kálmán elnökle alatt rendes heti értekezletét tartotta. Bejelentették, hogy a szobor leleplezési ünnepélyét előkészítő bizottság, amely Varjassy Lajos polgármester elnökle alatt részint városatyákból, részint a Kossuth társaság tagjaiból áll, ma délután tartotta első ülését. Az ünnepség költségtervezetének pontos megállapítására az előkészítő bizottság egy szűkebb bizottságot küldött ki, amelynek elnöke Lőcs Rezső gazdasági tanácsnok, tagjai pedig ifj. Neuman Adolf, Virágh Lajos, Nesnera Aladár, Kovács Vince, Tabakovics Emil, Nagy Kálmán, Domonkos Lajos, Reinhart Gyula és Schwartz Zsiga. Ezután felolvasták Mericskay Ferenc aradi születésű párisi szobrász levelét, amelyben ígéretet tesz arra, hogy a leleplezési ünnepélyig egy bronz koszorút küld a társaságnak. A mai ülésen felvették a társaság tagjai közé Krausz Mórt, Géhl Károlyt és Nagy Istvánt, akik a felvétel alkalmával a régi szokás szerint ittak a Kossuth-serleghől.

— **Adóleírás a fagykarak miatt.** Figus Albert, városi alszámvevő felhívja a birtokosok figyelmét arra, hogy a mostani fagykarak következtében adóleírásokat kérhetnek a károsultak, mert erre a törvény jogot ad. Az adóleírás végett 8 nap alatt kell bejelenteni a kárt.

— **Uj fa- és fémpari iskola a Weitzer örökséghől.** Lőcs Rezső gazdasági tanácsos felvette ama tervet, hogy a tanoncotthon kérdés összekapcsolásával a Weitzer örökséghől új fa- és fémpari szakiskolát létesíthetnének. Az iskola helyéül a gazdasági tanácsos legalkalmasabbnak a város tulajdonát képező Bélatéri volt Mittelman-féle teleknek azt a részét tartja, amely a reáliskola céljaira nincs még lefoglalva. Ez a telekrész a Lőcs-utcai részből volna kihasítandó. Mintegy 1500 négyzetméter szükséges erre a célra. Az épület költségei 500.000 koronára tehetők. Ebben az összegben benne van a telek értéke is. Az építési költség és a telek vételára a Weitzer-féle alapítványból volna, miután a végrendelet 6-ik és 9-ik pontja alapján ez nem ütközik néhai Weitzer János akaratába. Ha a város elfogadja ezt a megoldást, úgy a jelenlegi fa- és fémpari iskola kiválóan alkalmas lesz a tanonc-otthon céljára. Lőcs Rezső érdekes indítványával legközelebb foglalkozik a tanács és már valószínűleg a június havi közgyűlés fog a kérdés fölött dönteni.

— **Kémek a pártkörben?** A Pester Lloyd szombati számában részletes közlemény jelent meg a függetlenségi pártkörben pénteken este történt eseményekről. A közleményben szó volt arról is, hogy Kállay Tamás kijelentette, hogy a körben gazemberek vannak, akik mindent elmondanak a lapoknak, mi a pártban történik. Egyik estülapban erre vonatkozólag Kállay Tamás ma a következőket írja:

— Mivel péntek este a pártkörben tartott tanácskozáson nem vettem részt, jól fizetett és a függetlenségi pártkörben elbujt spiclije adhatta a Pester Lloyd-nak ezt a hírt. Aki ezt leadta az kém és hazudott.

— **A vesztőhely megváltására.** Az aradi 13 vértanú kivégzési helyének megvételére Arad hatóságához befolyt adományok: Eddig befolyt 13120 kor. 08 f., Rózsa Imréné 1 kor., Villányi Ipartestület 10 kor., Burián János, az aradi kir. főgimnáziumi tanuló adományában 402 kor. 20 f., Várady Károly dr. Budapest 5 kor., Barszentkeresztesi Takarékpénztár 3 kor., Fejérmegye alispánja 21 kor., Kísszentimrei előjáróság 10 kor. 96 f., Pécsváradi Ipartestület 5 kor., Tamándi körjegyző 1 kor., Besztercebányai keresk. és iparkamara 20 kor., Törökkanizsai ipartestület 3 kor. 88 f., Sorbán István Petrilla 26 kor. 60 f., Fényes Ákos Belényes 5 kor. 60 f., Fekete Gábor Kolozsvár 11 kor., Eledsi főszolgabíró 90 f., Laczházi Ipartestület 26 kor. 58 f., Resiczai Ipartestület 10 kor., Város-szalónaki Ipartestület 5 kor., Szentpéterszegi Ipartestület 3 kor. 50 f., Mezőkövesdi Kaszinó 26 kor. 70 f., Borsodi Bányatársulat 6 kor., Tomesvári Ipartestület 20 kor., Lieblingi Előjáróság 2 kor. 20 f., Belényesi főszolgabíró 8 kor., Hanaecsek Béla Eleds 107 kor., Urbányi Imre Budapest 270 kor., Abádszalóki Ipartestület gyűjtése 21 kor. 40 f., Nyíregyházi törvényszék elnöke 20 kor. 90 f., Dési kir. törvényszék 13 kor., III. ker. Polgári Kör Budapest 10 kor., Sziráki Ipartestület 5 kor., Hatvani Ipartestület 5 kor., Vén András Szeged 10 kor., Ráczekevei kir. járásbíró 8 kor., Harmath Jenő dr. Fogaras 20 kor., Borziki körjegyzőség 4 kor. 60 f., B. Szóvárhegyi körjegyzőség 3 kor., Szepesváry Imre Felsővízköz 26 kor., Puhó főszolgabíró 3 kor. 40 f., Buziási főszolgabíró 17 kor. 90 f., Gyomai Ipartestület 8 kor., Zalabaknai körjegyző 1 kor. 20 f., Ruszt városi tanács 20 kor., Bánffyhyunyadi jegyzőség 13 kor., Kisujszállási kir. járásbíró 9 kor. 60 f., Szilágyvármegye közönsége 16 kor. 90 f., Szakolezai kir. járásbíró 3 kor. 50 f., Reszneki körjegyző 80 f., Róth Gergely Nagyikinda 29 kor. 70 f., Tenkei Ipartestület 30 kor., Novák Kamill kir. törvényszéki elnök Gyula 20 kor. 50 f., Szokolay Pál Orosháza 20 kor., Farkas Gábor Segesvár 11 kor. 80 f., Pesti Napló 4 kor., Dunaföldvári ipartestület 10 kor. 30 f., Hannibál Mór kir. járásbíró Kőszeg 9 korona 20 fillér, Békés község 25 kor., Debreceni Kaszinó 10 kor., Bajai ipartestület 12 kor., Kovácsi Albert kir. tsz. elnök Erzsébetváros 11 K 10 f., Temessági előj. 20 kor. 60 f., Mezőkeresztesi főszolgabíró 14 kor. 30 f., Biharegresi körj. 1 kor. 40 f., Sümegi jegyző 18 kor. 30 f., Zalaszentgróti ipartestület 3 kor., Szekszárdi főszolgabíró 190 kor. 22 f., Pécsi kir. it. tábla 34 kor. 68 f., Balmazújvárosi Polgári Olvasókör 30 kor. 90 f., Zorkóczy Tivadar Sztubnyafürdő 15 kor., Hegedüs Ernő dr. joggyakornok Kiskunfélegyháza 33 kor. 41 f., Zombori kir. törv. személyzet 41 kor. 60 f., Soliom Miklós kir. tsz. elnök K.-Vásárhely 50 kor. 80 f., Grecsek Ede kir. jbiró Temesrékás 25 kor. 60 f., Zorkóházi körj. Zalam. 3 kor., Enyingi főszolgabíró 5 kor., Brezova község 5 kor., Nyiradony község 15 kor. 60 f., Nagyszőlősi kir. jbiróság 2 kor., Nyüvedei körj. Biharm. 33 kor. 70 f., Budapesti kárpitos, gombkötő stb. ipartestület 8 kor., Tótpelsőci Takarékpénztár 3 kor., Eperjes város 20 kor., Tomesányi Lajos Szekszárd 9 kor., Belatinci körj. Zalam. 7 kor., Brassói alispán 17 kor., Paks község 5 kor., Nagyikindai főszolgabíró 41 kor. 90 f., Szentendrei kir. jbiróság 10 kor. 30 f., Nagykanizsai ipartestület 10 kor., Nyíravármegyei Kaszinó 12 kor., Sárközi Takarékpénztár Kaloosa 50 kor., Breznóbánya község 50 kor., Alsóhangonyi körjegyző 5 kor., Marosvásárhelyi kir. it. tábla elnöke 13 kor., Babócsa és vidéke ipartestülete 11 kor. 40 f., Vay Péter Kisvárd 17 kor., Sárosvármegye alispánja 12 kor., Salacz Béla kir. tsz. elnök Temesvár 51 kor., Mártonfalva község 20 kor. 90 f., Tótkomlósi ipartestület 13 kor. 20 f., Szentesi ipartestület 13 kor. 60 f., Budapesti cipész ipartestület 20 kor., Hegyhátszentpéter község 3 kor. 50 f., Horváth Béla Orsova 2 kor., Tiszafüredi ipartestület 9 kor. 50 f. Összesen 15550 kor. 71 f.

— **Aerenthal elutazása.** Aerenthal báró külügyminiszter holnap utazik vissza Bécsbe. A külügyminiszter ma látogatást akart tenni Kossuth Ferencnél, mivel azonban Kossuth rosszul érezte magát és teljes nyugalomra van szüksége, — a látogatás elmaradt.

— **Heves nem adózik.** Ilyen cím alatt a minap vezetőhelyen foglalkoztunk ama sajnálatos tényvel, hogy Hevesmegyéből eddig semmit se kapott Arad hatósága a vesztőhely megváltására. Most Egerből arról értesítenek bennünket, hogy Hevesmegye törvényhatósága még tényleg semmit sem szavazott meg a vértanúk földjére, de ennek az az oka, hogy még nem érkezett meg oda Arad gyűjtőive. Az tény, hogy a megye több közigazgatási járásában egy fillért se adtak a vesztőhely számára s a gyűjtőivek üresen érkeztek vissza Aradra.

— **Tüntetés Lueger ellen.** Triesztből táviratozzák: Lueger bécsi polgármester ellen, aki ma ideérkezett, az olasz irredentisták nagy tüntetést rendeztek. Három embert letartóztattak.

— **Az orosz kormány lemondott.** Szentpétervárról táviratozzák: Miután a cár a tengerészeti költségvetésnek a parlament előtti tárgyalását visszautasította, a Stolypin kormány beadta lemondását.

— **Az új szultán kardfölvételi ünnep.** Konstantinápolyból táviratozzák: A hatalmon lévők, továbbá az informált polgári és katonai tényezők alaptalanul mondják azon ujsághireket, mely szerint a Yildizben a német császár és Abdul Hamid levelezését megtalálták. Abdul Hamid legfőbb okmányait a nagyvezér és Mahmud Sefket pasa átolvasták. Azok közöttétele természetesen állam-rezon okokból nem várható.

Konstantinápolyból táviratozzák: A holnap kardfelővezési szertartástól a hangulatnak az új szultánra kedvezőbb irányban való fordulását várják a mohamedánok azon részében is, amelyek a legutóbbi változás keresztülvitelének módja miatt neheztelnek és tartózkodóan állanak szemben az új rezsimmel. A városi prefektura diadaliveket állít fel és feldiszi az utcákat. Több helyen tribünöket állítanak, az ablakokat bérbeadják. Az állami és magánintézetek, valamint az összes bankházak és iskolák holnap zárva lesznek. A kardfelővezési ünnepélyen a képviselők és szenátorok egy küldöttsége is megjelenik.

Konstantinápolyból táviratozzák: A hivatalos lap közli az ideiglenes bagdadi váli, Fazil hadosztály tábornok táviratát a nagyvezérhez. A távirat szerint az erős törzsek, amelyek Asnovahban gyülekeztek, legutóbbi támadásaik alkalmával nagy erőt fejtek ki. Tülették az eddigi hasonló eseteken és támadásaik formális belső háború jellegével bírtak. Két hónap óta a kereskedelmi forgalom Bagdad és Baszszora között teljesen szünetel. A 6000 főnyi csapatokkal végzett hadműveletekkel a forradalmat teljesen elnyomták és a Tigris folyón biztosították a hajózást. A fölkelők erejének teljes megsemmisítése és a polgári reformok keresztülvitele céljából Arif bej, új basszorai váli szerdán két zászlóaljjal és négy mozsárágyuval Bagdadból Baszszorába elindult. Beérkezett jelentések szerint a fölkelők mindenütt megadták magukat.

— **Szerencsétlenség egy dinamitgyárban.** Milanóból táviratozzák: A Génua melletti dinamitgyárban ma robbanás történt. Öt ember meghalt, hat megsebesült. Azt hiszik, hogy még 15–20 ember van halva a romok alatt.

Braun Gusztáv

asztalos, ARAD, Vörösmarthy-utca 3. sz. Telefon 633.

Készít irodai-, üzleti- és bútorterendezéseket a legjutányosabb áron.

Pénzt

1743

jelzálog, amortisatio és váltó
fedezetre földbirtokra és vá-
rosi bérházakra legelőnyö-
* * * sebben közvetít * *

Szücs F. Vilmos

Aradon, Karolina-uta 8.
sz. saját ház a fiók posta
* * * mellett. * * *

— A budapesti gázgyár megváltása. Budapesti tudósítónk telefonálja: A gázgyár megváltása ügyében kiküldött bizottság ma tárgyalta a gázgyár kérvényét, amelyben a társaság ajánlatot tesz a fővárosnak, hogy további szerződést kössön vele. A bizottság 16 szavazattal 11 ellen elvetette az ajánlatot és kimondotta, hogy a gázgyár megváltására fog indítványt előterjeszteni a közgyűlésnek.

— A megvádolt gyógyszerészek. Nehány nappal ezelőtt megírtuk, hogy a munkáspénztár negyven fővárosi gyógyszerész ellen ezt a súlyos vádat emelte, hogy a patikusok összejárva a betegekkel, a pénztárt érzékenyen megkárosították. Egy fővárosi gyógyszerész ma hosszabb nyilatkozatban elhárítja azt a vádat a gyógyszerészekről és konstataálja, hogy a munkáspénztár részéről a gyógyszerészekkel szemben burkolt zsarolás történt. — A munkáspénztár a gyógyszerészekkel akarja leplezni deficitjét, — írja. Hasvétkor amikor az öntözés idején telve voltak a patikák, agent provokátorokat küldöttek 86 gyógyszerészre s olcsóbb gyógyszereket kértek, mint a milyen a recepten volt. Ötven helyen sikerült a receptekkel operálni. Most szigorú vizsgálat indult a gyógyszerészek ellen, jóllehet, nem bűnösök. Aki vétkezett, vezekelni fog. De az mégsem járja, hogy a munkáspénztár azoktól a gyógyszerészekről, akik az elő nem írt olcsóbb szereket kiadták, egyenként kétszáz korona fizetését követeli.

— György újból szerepelni akar. Berlinből táviratozzák: A Berliner Tageblatt egyik munkatársának alkalma volt beszélgetni György szerb herceggel, aki a következőket mondotta:

— El fogok utazni, de nem sürgősen. Hogy erre senki nem kényszeríthet, bizonyos az, hogy azonnal a lemondás után nem utaztam el. Ami tegnap nem történt meg, megtörténhetik holnap. Biztosan tudom, a hazának szüksége van még reám.

— A szabadkai gyilkosság. Szabadkáról táviratozzák: A szabadkai gyilkosság ügyében ma folytatták a tanúhallgatásokat. Kiballgatták Kiss pineért, aki a gyilkosság előtti időben találkozott Jánossyval. Szabadkán a pályaudvaron és köszönt neki. Jánossy megkérdezte a pineért, hogy honnan ismeri őt?

— Az Otthou-kávéházból, — mondta Kiss.

— Hogy került ide?

— Ide való vagyok. A sorozás miatt jöttem Szabadkára és itt ragadtam.

— Az én menyasszonyom szabadkai — válaszolt Jánossy, azért vagyok most itt.

Klein Mátyás dr. ügyvéd szombaton lemondott Jánossy védelméről, mert Haverda Mariskát is védi, a kettő között pedig érdekellentét van. Jánossy védelmével Petrovics János dr.-t bizta meg.

— Körözött g.áros. Budapesti tudósítónk jelenti: A budapesti törvényszék vizsgálóbírója elfogató parancsot adott ki Hacskes Bernát géphimzógyár tulajdonos ellen, aki hitelezőt nagy összeg erejéig megkárosítva, a fővárosból megszökött.

— Ékszerlovaj bárónök. Münchenből jelentik, hogy egy ottani szállóban tartózkodott Stegau és Rotki bárónököt ékszerlopás gyanúja miatt. Nagymennyiségű drága ékszereket találtak náluk. Kiderült, hogy azok a Reichenauban és Zaránban történt nagyobb lopásokból származnak.

— Tűz. Ma este néhány perccel kilenc óra előtt a Vágóhid-utca 8. szám alatt kigyuladt Czernóczky Mihály cipésmester háza. A hosszú földszintes ház az istálló mellett kezdett égni és valószínű, hogy az istállóban is elkezdett a tűz. A zsindelyes tetőn, mely kátránnyal volt bevonva, gyorsan terjedt a láng, de a kivonult tűzoltóság erős munkájának sikerült megóvni a lakásokat. Jelentékenyebb kár nem esett, csupán a tető égett teljesen le. A városban eleinte azt hitték, hogy a közeli gyermek-kórház ég és ezért igen nagy tömeg ment ki a tűzhöz.

— Gecsei büntársának öccse öngyilkos. Szintyén — mint onnét jelentik nekünk — ma nagy verekedés volt egyik korosmában. Borozgatás közben összeveszték a legények. A vita hevében Kádas Hável József munkásember késével szíven szúrta Kiss Gyula 24 éves munkást, aki nyomban meghalt. A gyilkos ember, öccse Kádas Hável Jenőnek, Gecsei Sándor volt büntársának. Kádast a esendőrség tartóztatta.

— Egy lefokozott hadnagy póré. Gyuláról írják: Egy évvel ezelőtt lefokozták Báthor József gyulai 2. honvédezdrebeli hadnagyot azzal az indoklással, hogy barátjának, Vogel Károly hadnagynak nevét egy 40 koronás váltóra hamisította. A gyulai ügyészség okirathamisítás vádat is emelt ellene, de a törvényszék ma bizonyíték hiányában fölmentette.

— Nyolcvanéves vőlegény. Temesvárról írják, hogy Pálkás Ferenc negyvennyolcas honvéd, aki 80 éves, ma feleségül vette a 64 éves Heberle Katalint. Az esketésnél nagy közönség volt jelen.

— A Központi szálloda orfeum- és kabaréjében ma először *Cint és Leider*, vagy *A kettőkönyvvitel* kacagató bohózat.

— A Gambrinus éttermében állandóan mozgókép a kertben. Minden vasárnap délelőtt katonazene. Tisztelettel Kánya Géza. 1567

— Tulzsfuott raktár miatt minden a raktáron levő összes ékszereimet, arany és ezüst, valamint acél különlegességi férfi és női óráimat, láncok, gyűrűk, karperecek, valamint óriási valódi ezüst áru raktáromat u. m. tálcák, kosarak és sok száz más darabok, nemkülönben — elsőrangú nehéz tüzi-ezüstölt „Chinai ezüst” áruimat beszerzési áron árusítom. A n. é. közönség szives látogatásáért esd Weinberger Ferenc Arad, Andrassy-tér 20. 1445

— Francia likörök legbiztosabb készítésére, — házilag — a likör aroma 1 üveg 60 fillér Vojtek és Weisznál. 171

A kiváló bór- és lithiumos gyógyforrás

SALVATOR

vese- és hólyagbajoknál, köszvénynél, cukorbetegségnek és hurutos bántalmaknak kitűnő leedező.

Természetes vasmentes savanyúvíz.

Kapható ásványvízkereskedésben vagy a Zányi-Lánczi Salvator-forrás Vállalatától Budapest, V. Rudaórákpart.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDES.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

— Távirati tudósítás. —

Budapest, május 10.

2 ezer métermássa 5—10 fillérral olcsóbb.

As árak 50 fillérenként számítva:

	Déli zárlat	2 órai zárlat
Tengeri májusra	7.62—7.68	7.64—7.65
Buza májusra	13.93—13.94	14.90—14.91
Buza 1909 októberre	11.83—11.84	11.84—11.85
Rozs októberre	9.6—9.37	9.34—9.40
Zab októberre	7.47—7.48	7.48—7.49

Zárul 5 órakor.

Utőttőzsde üzletelen.

URÁNIA SZINHÁZ.

(Báró Simonyi-utca 1. szám, Szabadság-tér mellett.)

Műsor 1909. május 11-én, kedd:

1. Megszökött kutya. Bohózat. — 2. Aranydarab. Látványosság. — 3. A gonosz boszorkány. Látványosság. — 4. Ot órakor járunk. Komikus. — 5. Kínai szórakozások. — Természet után.

6. A fodrász bossza.

Bohózat. Irta: Calvé. Párisi művészek előadásában.

7. A kleszlerin.

Dráma. Irta: Pierre Louis. A legkiválóbb francia művészek előadásában.

Előadások délután 2 órától kezdve.

Kedden és szerdán, este 8 órakor

A francia forradalom.

Irta: Pekár Gyula. Felolvassa Hunyady József, az aradi Nemzeti Színház művésze.

NYILTTÉR.*

MINDEN KÜLÖN ÉRTESÍTÉS HELYETT.
ADORJÁN SÁNDOR mérnök
HELVEY TIVADAR dr. bu-
dapesti vegyészeti gyárainak
üzemvezetője folyó hó 9-én
Nagyváradon oltárhoz ve-
zette

MAYER LEONTIN urhölgyet
Margittáról.

1954

Figyelem!

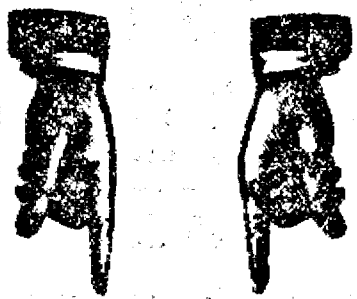
Aradvármegyében bevezetendő feltűnést keltő
találmányra, mely évi

40—50 ezer koronát jövedelmez,
vállalkozó kerestetik

Szükséges tőke 4—6 ezer korona és szak-
értelem nem szükséges. Legjobb alkalom bár-
mely állásban levő egyéneknek tisztos mellék-
jövedelem szerzésre. Csak a fenti tőkével vagy
megfelelő anyagi biztosítékkal rendelkezők küld-
jék meg ma ajánlataikat G. I. Budapestről. Köz-
ponti szálloda Arad.

Megérkeztek **Jégszekrények**
a legjobb és legszebb
melyek kevés jéggel **kitűnően hűtenek.**

Szabó Albert 5 Felsője József főherceg udvari szállítója, üveg, porcellán, lámpa és
konyhaberendezési cikkek raktára Arad. — Telefon szám 239. 1993

Megnyílt

Ingusz I. és Fia

könyvkereskedő

Andrássy-téri

főüzlete

Szabó Albert-ház (volt
Singer Sándor helyiség.)

Fiók-üzlet

Weitzer János-utca

661

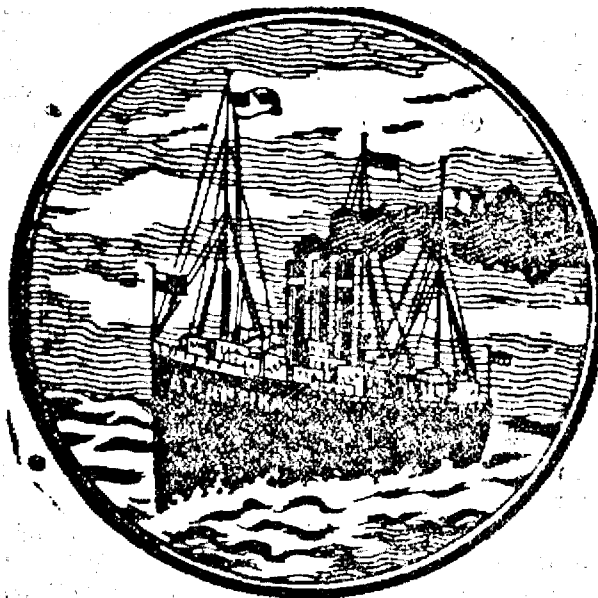
Naponta többször frissen pörkölt kávé

fűszer és illatszer KÁROS
SZAGÁTÓL mentesen ≡
Csakis az

Atlantika

kávé és tea behozatalnál
kapható. ⁴²¹

Villanyüzemű kávépörkölőnk mű-
ködésben látható a kirakatban.

Arad, Andrássy-tér 20 Fischer Eliz-palota.
Városi és megyei telefon 609.

Szivarka hüvelyek nagy választékban. ⁹⁵¹

Van szerencsém a nagyérdemű vá-
sárló közönség és t. vevőim szives tudo-
mására hozni, hogy az

Andrássy-tér 16. szám alatt volt
üzletemet, a mai napon

Deák Ferenc-utca 2. sz.

Sebessy-féle házba

helyeztem át,

ahol visszavonhatatlanul csak

május hó 14-éig tart

már csak a hatóságilag engedélyezett
végeladás. ¹⁹³²

A még raktáron levő összes árukat
minden elfogadható árban árusítom ki.

Singer Sándor.

Napoleon

Irta: **Fodor Sándor.**

Előszót irt hozzá: **Marczali
Henrik.**

Ára: negyedréttű, albumalaku di-
szes kiadásban, füzve 8 korona.
Ugyanaz, diszesen bekötve 10 kor.

Egész könyvtárt tesz ki a Na-
poleonról szóló külföldi iroda-
lom, de magyar nyelven most
jelenik meg először ennek a cso-
dálatos embernek a története.
Mindvégig rendkívül érdekes és
tanulságos olvasmány a felnőt-
teknek éppen úgy, mint az éret-
teb ifjuságnak, mert Napoleon
életpályája a legszebb, a legér-
dekesebb és a legtanulságosabb
történetek egyike. — A könyvet
16 mellékleten Meissoniér, Dela-
roche, Verescsagin, Gerard, stb.
képei díszítik.

HERCZEG FERENC
új könyve

SZERELMESEK

ÁRA: füzve 4 korona.
Diszkötésben 6 korona.

HERCZEG FERENC két művészi elbeszélését
foglalta e közös cím alá, az egyik: Huszti
Huszt; a másik: Férfi hűség. Az egyiknek vi-
dám, csipős humora és a másiknak finom,
szelid melancholiája pedig Herczeg Ferenc pá-
ratlan művészetét más és más oldalról mutatja.

Kaphatók: ⁹³¹

KERPEL IZSÓ

könyvkereskedésében

ARADON, Andrássy-tér 20. sz.
(Fischer Eliz-palota.)

Garai Berta

női divat mütermét

Eötvös-u. 12. szám

földszint 1952

helyezte át.Vidéki és helybeli
rendelések pontosan
eszközölköttek.Gyászruhák 24 órán
belül készíttetnek el.3 darab II hónapos
nagy ma' golica faj**tenyészkán****eladó.**

Körjegyzőségénél

Fazekas Varsádon.

1727—1909. K. B. szám.

Aradvármegye közigazgatási bizottságától.

Hirdetmény.

A kereskedelmi m. kir. Minister ur f. évi ápril hó 11-én kelt 27933—909. számú intézkedésvényével gróf Zselénski Róbert grófnak—zimbrói bányavasútjának 75—83 szelvényei között fekvő vonalrész építése céljaira Zimbró község határában szükséges s az alábbiak szerint Józshely körjegyzőségi község-házánál közszemlére kitett kisajátítási tervben és összeírásban tüzetesen körülírt területekre nézve a kisajátítási eljárást az 1881. évi XLI. t. c. 32. §-a értelmében elrendelte.

Az eljárás megejtése végett ennél fogva bizottságként Schi I József vármegyei főjegyző elnöki te alatt Öry Sándor és Keller Izsó t. hat. bizottsági tagokat, jegyzőül pedig Darányi János főszolgabírókat küldjük ki.

Az eljárás megejtésére határidőül 1909. évi május hó 27-ik napjának d. e. 10 óráját Zimbró község birójának házában való találkozással tűzöm ki.

A bizottság kiküldéséről, valamint az eljárás határidejéről a józshelyi körjegyzőt és ennek utján Zimbró község előljáróságát a kisajátítási tervrajz és összeírás kiadása mellett oly utasítással értesítjük, hogy a tervrajzot és összeírást a józshelyi körjegyzői székháznál a tárgyalást megelőzőleg f. évi május hó 11-től 26-ig napjáiig bezárólag tegye közszemlére s úgy erről, mint a tárgyalás határidejéről az érdekelt feleket a kisajátító által az 1881. évi XLI. t. c. 35. §-a alapján beadott kérelem folytán ezen hirdetménynek, valamint az egyidejűleg kiadott s az egyes érdekelt felekre vonatkozó kisajátítási, összeírási kivonatok kézbesítése mellett egyenkint s ezenfelül a helyi szokáshoz képest a hirdetmény kifüggesztése és dobzó utján haladéktalanul értesítse.

Megjegyezzük egyidejűleg, hogy a kiküldött bizottság az 1881. évi XLI. t. c. 34. §-a alapján a kisajátítási terv megállapítása felett akkor is érdemileg határoz, ha az érdekelték közül senki sem jelenik meg.

Az érdekelt feleket pedig figyelmeztetjük, hogy a tárgyalás alkalmával minden tulajdonosnak jogában áll a kisajátítási terv ellen minden telekkönyvi érdekeltnek a felajánlott ár ellen felszólamlani, s kifogásait jegyzőkönyvbe vétetni. Ennek elmulasztása a már többször idézett törvénycikk 36. §-ában körülírt következménnyel jár.

A megjelenés elmulasztása miatt igazolásnak helye nincs.

Miről a küldött bizottsági tagokat és jegyzőket, Gróf Zselénszky Róbert zimbrói uradalmának kezelőségét, valamint a kisajátítási terv és összeírás egy példányának és az egyes érdekelt feleknek kézbesítendő kisajátítási és összeírasi kivonatok oszlatása mellett a józshelyi körjegyzőt és ennek utján Zimbró község előljáróságát értesítjük, ez utóbbiakat azzal, hogy a kisajátítás és terv és összeírás közszemlére történt kitétel és ezen hirdetményünknek közhírré tételét igazoló bizonylatokat, valamint a hirdetménynek és a kisajátítási összeírás kivonatainak az egyes érdekelt felek részére történt kézbesítését igazoló vétiveket a tárgyalás napján a tárgyalás vezetőjének mutassa be.

Arad, 1909. május hó 6-án.

A fő- és alispán távol:

1953

Schill József, főjegyző

„Hungária“ Aradi Pamutárugyár Részvénytársaság.**Meghívás.**

A „Hungária“ Aradi Pamutárugyár Részvénytársaság 1909. évi május hó 15-én, déli 12 órakor Arad szab. kir. város városházának dísztermében tartja meg az:

Alakuló Közgyűlést,

melyre a t. részvényeseket ezennel meghívjuk oly figyelmeztetéssel, hogy csak azok a részvényesek gyakorolhatják szavazati jogukat, kik részvényutalványaikot (ideiglenes elismervényeiket) folyó hó 14-ig az

Aradmegyei Takarékpénztárnál,
Aradi Első Takarékpénztárnál,
Arad-Csanádi Gazdasági Takarékpénztárnál,
Aradi Polgári Takarékpénztárnál,
Aradi Ipar- és Népbanknál,
Victoria, Aradi takaré- és hitelintézet és
Aradi Központi Takarékpénztárnál letették.

Tárgysorozat:

1. Közgyűlési elnök választása az alakuló közgyűlés vezetésére, jegyzőkönyvvezető kirendelése és két részvényes választása a jegyzőkönyv hitelesítésére.
2. Az alapítók jelentése az alaptőke jegyzéséről, a részvénytőke 30%-ának befizetéséről, a befizetett alaptőke elhelyezéséről, illetve az alaptőkének kellő aláírás és befizetés által történt biztosításáról.
3. Haeffele János alapítónak nyilatkozata az általa megszerzett állami kedvezmények, készpénzbeli segély, és Arad szab. kir. város által neki nyújtott kedvezményeknek a társaságnak való ingyenes átengedése tárgyában.
4. Az alapszabályok megállapítása.
5. A részvénytársaság megalakulása és cégbejegyeztetése felett való határozathozatal.
6. Az alapítók bejelentése az igazgatóság tagjainak az első 3 év tartamára való kinevezése tárgyában.
7. Az igazgatóság felhatalmazása nem lényeges alapszabálymódosításokra a cégbíróság által kívánt változtatások esetében.
8. A felügyelő bizottság tagjainak megválasztása egy év tartamára.
9. Az igazgatóság felhatalmazása a részvényekre történendő további befizetések helyének és idejének meghatározása iránt.
10. Határozathozatal az alapítók adandó felmentés tárgyában.

Arad, 1909 május hó 9.

Az alapítók:

Dentsch Ig. és fia.

Jean Haeffele.

Neuman Testvérek.

Kramarovich József

börönd- és bórdiszmiáru üzlet
ARAD, SZABADSÁG TÉR 3. SZ.

Saját készítményű bőröndök mindenféle kivitelben, egy kicsinybeni és nagyban eladás. Női kiegészítők a legfinomabbtól a legolcsóbbig, továbbá pénz, dohány, belsőtárcák, iskolatáskák, uszadékák, kiegészítőket, javításokat, különösen áron eszközölöm.

APRO HIRDETÉSEK.

Zálogházból

gyémánt és brillians fülbevalók és gyűrűk, aranyláncok, mindenféle ékszereket ezüstműveket ki váltok és veszek. Farkas Streicher Arad, Tökölly-tér 1. 1774

Bérmaajándékul

r. kath. Imakönyvek, Hoek János. Albay J. Tárkányi és egyéb jeles szerzőktől. Felöltök és az ifjúság számára kaphatók: Ingusz I. és Fia könyvkereskedésében. Főútlelet Andrássy-tér 16., fióküzlet Weitzer János-utca. 178

Egy 25 év óta fennálló

szatócsüzlet engedélyekkel más vállalat miatt átvehető. Bővebbet Tökölly Imre-u. 5. szám alatt. 1956

Építési anyagok,

ajtók, ablakok, cserépkályhák, cementlapok, utcai léckerítés stb. jutányos áron kaphatók Szent László-utcai építkezésnél. Értekezhetni ugyanott, vagy Probst Mihály építésznel, Ferdinand-u. 1a. 1878

Eladó magánlak

6 szoba, fürdőszoba, nagy kert. Tökölly Imre-utca (Halász-utca) 45. sz. 1870

Veszek és eladok

női és férfi ruhákat, Rosenfeld Franciska zsidóbar, Háltér 13. sz. 1879

Keresek vidéken,

egy jóforgalmu vas- és fűszerüzletet, esetleg helyiség lehetőleg a piacotéren kimerítő ajánlatok a szükséges tőke megjelölésével „Forgalmu” jellegre Arad, postrestante kéretnek. 1910

Keresek a belvárosban

egy szatócsüzletet italmérés és trafikál megvételre. Cím a kiadóhivatalban. 1986

Egy jóforgalmu fűszerüzlet

augusztus 1-től kiadó. Értekezni lehet Tóth Pál korcsmárosnál Boros Béni-tér 28. 1829

Egy igen jóforgalmu

vegyes üzlethez és italméréshez, fiatal, nőtlen, keresztény társat keresek. Cím a kiadóhivatalban. 1922

Üzlethelyiség

Neuman-palota Széchenyi-utcai szárnyában azonnal olcsón kiadó. Közelebbit Bruckner Lipót butorüzletében Neuman-palota Matzky cukrászda mellett. 1891

Új zsebkiadásu albumok!

Operet-album, Fráter műsor-dalai, Cabaret-dalok, Táncdarabok, Kuruc-dalok új zsebalakú kiadása melyek a Fráter féle nótáskönyv mintájára csupa elsőrendű zeneszámokból vannak összeállítva, kitűnő letétben, 2 koronájával kaphatók Kerpel Izso könyvkereskedésében, Aradon. Vi dékre 2 kor beküldése ellenében bérmentve. 262

Jég

kapható háztartási célokra naponta házhoz szállítva. Petőfi-u. 7a. — Telephon 199. sz. 1292

Ügyes derékvarronók

azonnal felvételnek. Langer Aranka Deák Ferenc-u. 15 sz. 1957

Fényképezési cikkek.

Bármily gyártmányu fényképező gépeket előnyös részletfizetésre. Fényképezési lencsék bármely minőségben, s az összes fényképezési kellékek és ujdonságok rendkívül előnyárban. Bloch H. papirkereskedése és könyvnyomdája. Fényképezési cikkek gyári raktára. Telefon 126. sz. 600 oldalas árjegyzék kívánára ingyen. Vidéki rendelésekhez részletes használati utasítás és ujdonságok ismertetése lesz mellékelve. 1215

Eladó kávémérés.

Egy jó forgalmu kávémérés más vállalat miatt azonnal eladó. Lázár Vilmos-utca 3. sz. 1789

Választó-utca 60. sz. alatt

(Maros felől jobb kézre) egy üres telek 1000 m² területtel olcsón eladó. Bővebbet Lahner György-u. 8. sz. 1767

Három szobás

lakást keresek június 15-ére vagy 1-ére, lehetőleg fürdőszobával, a belváros közelében. Ajánlatokat e lap kiadóhivatalába kérek. 1984

MAGGI húsleves-kocka

1/4 liter forróvízzel rögtön egy tányér kitűnő, természetes húsleves ad. 1 kocka 6 fillér.

Kapható minden fűszerkereskedésben, csemegeüzletben és drogeriában.

1940

Egy józan

gépész

géplakatos, nős, stabilvizsgával és dinamóvizsgával a

gyulai gyufagyárban azonnali belépésre kerestetik.

Kezdőfizetés havi 120 korona. 1921

Új mosó és vasaló intézet!

Van szerencsém a n. é. közönség szíves tudomására hozni, hogy Bocska-tér 3. sz. (Tököllyházban) egy

Mosó és vasaló intézetet

nyitottam, hol mindennemű fehéreműveket és függönyök tisztítását és vasalását elvállalom. — Főel- vem szolid kiszolgálás. — Kívánatra házhoz is megyek és hazaszállítok. 1736

Szíves pártfogást kér

Messer Illés,

mosó- és vasaló-intézet tulajdonos.

Csődtömeg eladási hirdetmény.

Alólirott csődtömeggondnok ezennel közhírré teszem, hogy vagyonbukott Márton és Zeller beéll vegyeskereskedő csődtömegéhez tartozó s a csődleltár 1—1200 tételei alatt felvett 8105 kor. 53 fill. beszerzési és 5741 kor. 43 fill. becsértékű vegyeskereskedésbeli árucikkek egy tömegben zárt ajánlati verseny tárgyalás útján fognak eladatni.

Venni szándékozók tartoznak ajánlataikat zárt borítékban 1909. május 25-ik napjának déli 12 órájáig Dr. Rezső Mór csőd-választmányi elnökhöz (N.-várad Színház-u. 4.) beadni s az ajánlatokhoz 10% bánatpénzt készpénzben letenni.

A ki az eladásra hirdetett árukat látni óhajtja jelentkezék alólirott tömeggondnoknál, kinek jelenlétében f. évi május 19 d. e. 10—4 óráig Beéllben az áruk megtekinthetők lesznek.

A csőd-választmány a beérkezett ajánlatok tárgyában folyó évi május 25 napjának délután 3 órakor a választmány elnöke Cr. Rezső Mór ügyvéd hivatalos helyiségében (N.-várad Színház-u. 4. tartandó ülésén fog határozni, fenntartván magának a jogot a beérkezett ajánlatok közül bármelyiket elfogadni, valamennyit visszautasítani, az árverést azonnal szóbelileg folytatni, s esetleg az árukat más módon értékesíteni.

Sem a tömeggondnok sem a választmány nem vállal szavatosságot az ezennel eladásra hirdetett áruk minősége, mennyisége és ugyanazonosságáért.

Vételári s egyéb illeték vevőt terheli, s vevő köteles a vételárat 8 azaz nyolc nap alatt alólirott tömeggondnok kezéhez készpénzben kifizetni, a megvett árukat azonnal átvenni és elszállítani.

Ha a vevő a fenti feltételeknek eleget nem tenné, különösen ha a kikötött határidőben a vételárat kifizetni, vagy az árukat átvenni s elszállítani elmulasztaná úgy a bánatpénznek elvesztésén felül az áruk vevő kárára s veszélyére fognak értékesített i, az esetleg elérhető többlet az azonban igényt nem tarthat.

Tenkén, 1909. május hó 8-án.

Dr. Papp Jusztin,
csődtömeggondnok.

1941